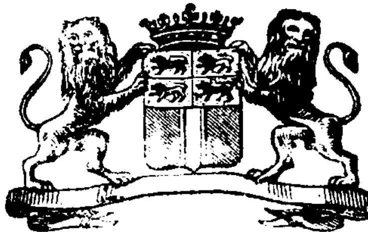
N° 177. WOENSDAG

27 JULIJ. A° 1859.

ROTTERDAMSCHE COURANT.

De Abonnementsprijs is ƒ 24 's jaars of ƒ 6 per drie maanden franco per post door het geheele Rijk.
Behalve aan het Bureau der Courant kan men zich bij alle Boekhandelaren en Postkantoren abonneren.
Enkele Nommers 10 Cents.

Bureau: Hoogstraat Wijk 10, N° 77.

Geboorte-, Trouw- en Doodberigten van 1 tot 5 regels . . ƒ 1.—
Iedere regel meer . . . . - 0.20
Andere Advertentien per regel . . . . - 0.20
Groote letters naar plaatsruimte. — Bij iedere Advertentie 45 Cents voor zegelregt en 1 Exemplaar der Courant.

Bij deze Courant behoort een BIJBLAD.

BERIGT.

Dagelijks, uitgenomen des Zondags, *des avonds ten negen ure* aan het Bureau der Courant à 10 Cents verkrijgbaar eene ***AVOND-EDITIE.***

Jean Chrétien Baud.

V.

(SLOT-ARTIKEL.)

Wij moeten het tijdvak van 1850—58 uit het leven van den heer Baud schetsen in nog grooter en algemeener trekken, dan tot dusver geschied is met de vroegere tijdvakken, daar Bauds werkzaamheid op het parlementair gebied het treden in bijzonderheden verbiedt, zonder eene uitvoerigheid noodzakelijk te maken, die, hoe belangwekkend de stof ook zij, verre de grenzen van ons bestek zou overschrijden. Acht jaren bekleedde de heer Baud (van Augs. 1850 tot Augs. 1858), onder de werking der nieuwe Grondwet de betrekking van Lid der Tweede Kamer: eerst voor Rotterdam, na te gelijkertijd door 's Gravenhage te zijn gekozen, daarna voor Amsterdam.

De rigting, door Baud onder het gebied der herziene Grondwet aangenomen, werd aangewezen door zijne geheele vroegere loopbaan en door de vastheid zijner beginselen, die wel eenige wijziging naar gelang van de veranderde omstandigheden, maar in geen geval verzaking gedoogde. Hij ontkende dan ook niet, dat hij weinig ingenomen was met vele beginselen, die in de Grondwet van 1848 waren aangenomen, doch als vertegenwoordiger des Lands onderwierp hij zich aan die beginselen en verklaarde de Grondwet van 1848 te willen „*niets minder, maar ook niets meer* (1). Hij beschouwde zich „*in den strengsten zin*, aan die Grondwet, die hij bezworen had, gebonden." Evenwel er was verschil van beschouwing. De heer Baud beschouwde „de Grondwet als een gebouw, gesticht op een *horizontalen* bodem, terwijl anderen dit beschouwen als gelegen op een *hellend* vlak (2)." In deze rigting werden door hem de waardigheid en de praerogativen van de Kroon steeds met vuur verdedigd (3), en stond hij, ook uit dien hoofde, het beginsel voor, om de adressen van antwoord der Kamer niets anders te doen zijn dan een weêrklank op de Troonrede (4). Bauds rigting, na 1848, is met juistheid te vatten, indien men als algemeenen regel stelt, dat hij de beginselen van het Ministerie Thorbecke bestreed en die van het Ministerie Donker-van Hall verdedigde, behoudens de bijzondere gevallen, waarin hij onder die twee Ministeriën zijne rigting ontmoette, of daarbij tegenspraak ondervond.

Als redenaar stond de heer Baud, en te regt, bij de Kamer hoog aangeschreven. Hij maakte van het geduld en de welwillendheid der Kamer nimmer misbruik: het was slechts bij groote gelegenheden, dat hij opstond, om zijne stem te motiveren. Maar dan boeide hij ook altijd de aandacht der Kamer, van welke ieder lid, afgescheiden van den strijd der meening, de kennis en de degelijkheid zijner adviezen op hoogen prijs stelde. Niemand zal het ons betwisten, indien wij beweren, dat elk onderwerp door den heer Baud met eene zeldzame gave van duidelijkheid in voorstelling en van degelijkheid in behandeling werd ontwikkeld, en dat zijne redevoeringen een schat van kennis en feiten bevatten, die voor den kolonialen geschiedschrijver rijke bronnen tot opsporing en aanwijzing opleveren. Wij wijzen slechts, om van vele andere niet te gewagen, op zijne steeds merkwaardige redevoeringen over de geschiedenis, het ontstaan, de ontwikkeling, en later de gebreken van het cultuurstelsel (5); op zijne bijdragen tot de kennis van de geschiedenis van het Indische muntstelsel (6); op zijne beschouwingen over de drukpersvrijheid in Indië (7); op zijne adviezen over de heerendiensten, de erfelijkheid der regenten, de landrente, de Delftsche academie, enz. (8). In al deze redevoeringen was ontwikkeling van gedachte in de rigting van den geest des tijds merkbaar. Zoo gaf hij de mogelijkheid toe van vrijen arbeid, mits het individueel landbezit door de Javanen den maatregel vooraf ging: een beginsel, gehuldigd ook door velen, die het meest liberale stelsel van koloniale politiek voorstaan. Zoo erkende hij, dat er in de toepassing van het cultuurstelsel gebreken waren ontstaan, en drong hij op de noodzakelijkheid van verbetering aan. Hij zelf bood zich, in 1851, aan, om als Commissaris-Generaal, buiten bezwaar van 's Lands schatkist, een onderzoek naar dat stelsel in Indië te gaan doen. Dit aanbod werd niet aangenomen. Wij hebben dit feit hier niet te beoordeelen, doch moeten opmerken dat de heer Baud althans in zoo ver regt had toen hij beweerde, dat een Gouverneur-Generaal den tijd niet had, om dat cultuurstelsel en zijne gebreken grondig te onderzoeken (9). Immers er zijn, sedert dat aanbod, nu acht jaren verloopen, en nog altijd wacht men op het rapport van de wagen-vrachten rapporten, over die zaak bij het Indische bestuur ingekomen. Evenzoo had er bij den heer Baud vooruitgang plaats in zijne meening omtrent de Delftsche academie; en ofschoon het beginsel van het radicaal streng door hem werd vastgehouden, stelde hij zelf onderscheidene maatregelen voor, die, naar zijn inzien, deze inrigting beter aan haar doel zouden doen beantwoorden (10). Daarentegen bleef hij, ten aanzien van andere regeringsbeginselen als grondslagen voor het beheer der O. I. Koloniën, onveranderlijk vasthouden. Zoo bleef hij het consignatie-stelsel verdedigen als het anker, waarop de Moederstaat bij menigen storm zou kunnen blijven vertrouwen. Zoo bleef hij een bestrijder van de publiekmaking van Gouvernementsstukken zonder verlof, omdat zij streed met zijne leer van onderwerping en gehoorzaamheid; en zoo ook bleef hij het regt van drukpersvrijheid in Indië beschouwen als een der grootste gevaren, waarmede, in zijne gevolgen, het Europesche bestuur voor de toekomst van Indië zou te kampen hebben.

Aan de Marine-aangelegenheden wijdde de heer Baud, met eene aangename herinnering aan zijne vroegere loopbaan, steeds zijne hoogste aandacht. Zijne beschouwingen over de wijze hoe de Marine, om werkelijk productief te zijn, moet worden ingerigt (11), zijn in allen deele door de ervaring gestaafd geworden, zoodra dreigend gevaar, in den laatsten tijd, de bekende aanvullings-wet noodzakelijk maakte. Hij was dan ook een der krachtigste bestrijders van de Marine-begrooting voor 1855, die met 36 tegen 25 stemmen verworpen werd. „Ik acht" — zeide hij o. a. — „het stelsel van den tegenwoordigen „Minister verderfelijk, omdat het *niet* strekt om het „blijvend kapitaal der marine te verbeteren, maar „om een groot deel van de fondsen, bij de Staatsbe„grooting toegestaan, uit te geven voor eene activi„teit, die, gedeeltelijk althans, door mij nutteloos „wordt geacht" (12). De ondervinding heeft de waarheid van dit bezwaar doen leeren kennen. Het stelsel van aanbesteding tot den bouw van schepen op particuliere werven, waartoe de tegenwoordige Minister van Marine is overgegaan, werd steeds door hem aangeprezen (13), en onophoudelijk heeft hij aangedrongen op den aanbouw van kleine, weinig diepgang hebbende stoomschepen voor onze dienst in O. Indiën, omdat het anders onmogelijk zou zijn, met vrucht expeditiën tegen oproerige volksstammen ten einde te brengen (14). De tegenwoordige oorlog tegen Boni heeft doen zien, hoe zeer gebrek aan dergelijke stoomschepen de beëindiging van dien oorlog heeft belet.

Op het gebied van handel, scheepvaart en nijverheid was de heer Baud, als lid der Kamer, een voorstander van de ontwikkeling dezer hefboomen van onze nationale welvaart, in de rigting die de nieuwe scheepvaartwetgeving en de liberale wijzigingen van het tarief van in- en uitgaande regten daaraan gegeven hebben. Zoo bestreed hij, ter bevordering van de belangen des handels, het voorstel tot opheffing der consulaten aan de kusten van Barbarije (15), door de Kamer ook met 51 tegen 12 stemmen verworpen. Zoo was hij een voorstander van de afschaffing van het tonnegeld (16), drong hij meermalen aan op de aansluiting van den Rijnspoorweg aan het Duitsche spoorwegnet (17); verklaarde hij zich, bij de behandeling van de wet op den suikeraccijns, in het algemeen voor lage regten (18); verdedigde het ontwerp tot opheffing van de beperkende maatregelen betrekkelijk den Molukschen Archipel, waarbij hij op nieuw zich als voorstander van vrijen handel deed kennen (19), en ontwikkelde hij, in menige merkwaardige redevoering, het belang dat wij hadden bij onze relatiën met Japan en het hoogere standpunt, van waaruit die betrekkingen behoorden beoordeeld te worden (20).

De Emancipatie der Slaven in de West-Indiën was mede een onderwerp, waaraan de heer Baud zijn ijver en zijne uitgebreide kennis wijdde. Volgens zijne eigene verklaring had hij reeds als Minister van Koloniën „met zeer veel ernst gearbeid aan een ontwerp van emancipatie," doch dat ontwerp „was door omstandigheden, geheel van zijnen wil onafhankelijk, onuitgevoerd gebleven" (21). Bij Koninklijk Besluit van 29 November 1853 werd hij benoemd tot voorzitter eener Staatscommissie, ingesteld met het doel „om te onderzoeken, welke maatregelen, met „het oog op den tegenwoordigen toestand der slaven„bevolking in de koloniën en bezittingen van het „Rijk in andere werelddeelen, door de Regering „kunnen en behooren te worden genomen, en ver„volgens van hare bevinding verslag te doen, onder „bijvoeging van de voorstellen, waartoe dat onder„zoek mogt aanleiding geven." Deze commissie volbragt hare taak door het uitbrengen van twee, hoogstbelangrijke rapporten (16 Augustus 1855 en 26 Mei 1856), vergezeld van voorstellen tot emancipatie, die tot grondslag strekten van later aangeboden wetsvoordragten, doch welke door verschillende omstandigheden onafgedaan zijn gebleven. Dadelijke vrijmaking der slaven lag niet in het beginsel van den heer Baud: hij achtte plotselingen overgang gevaarlijk. Deze overtuiging berokkende hem het verwijt, dat hij tegen de vrijmaking-zelve gekant zou zijn, hetgeen hem herhaaldelijk gelegenheid gaf, om in de Kamer zijn beginsel te verdedigen en van zijne liefde voor de vrijmaking getuigenis af te leggen (22).

Verdraagzaamheid was een hoofdtrek in het karakter van den heer Baud. Daarvan heeft hij in zijne geheele loopbaan vele bewijzen geleverd. Als lid der Kamer, ofschoon te Rotterdam gekozen onder den indruk der zoogenaamde April-beweging, bleef hij geheel vreemd aan de hartstogtelijke debatten over de bekende Kerkwet; en de wet op het lager onderwijs, waaromtrent hij in het algemeen het stelsel omhelsde, door den heer Godefroi verdedigd, en op welker uitvoering in verdraagzamen zin door hem werd aangedrongen, werd door hem eensgezind met de geheele zoogenaamde Constitutionnele partij aangenomen. Het was bij deze gelegenheid, dat hij ontwikkelde op welke wijze de deugd der *verdraagzaamheid* door hem werd opgevat en beoefend. Naar onze meening is de definitie, welke de heer Baud van de verdraagzaamheid op godsdienstig en staatkundig gebied gaf, waardig den grootsten redenaar, en het is met leedwezen, dat wij, ten besluite van deze vlugtige levensschets, ons, kortheidshalve moeten onthouden, die definitie hier terug te geven (23).

Ziethier in groote trekken de ambtelijke en parlementaire loopbaan van den heer Baud geschetst. Toenemende vermindering zijner ligchaamskrachten noopte hem, de kiezers van Amsterdam te verzoeken, hem, bij de periodieke verkiezingen van 1858 niet meer in aanmerking te nemen. Hij werd bevorens (8 Sept. 1854) benoemd tot Minister van Staat, en, kort nadat hij van het werkdadig Staatstooneel was afgetreden, in den adelstand verheven (25 Sept. 1858) met den titel van Baron, overgaande bij regt van eerstgeboorte op zijne wettige nakomelingen van het mannelijk geslacht. Tot in de laatste dagen van zijn leven bleef zijn geest levendig en vol kracht, zoodat hij nog in dien laatsten tijd het voorzitterschap aanvaardde van eene commissie, die de leden der Maatschappij van Weldadigheid benoemd hadden om hunne belangen bij de Regering voor te staan, en daarbij op nieuw toonde van hoe groot nut zijne veelzijdige kennis was voor al wat zijne behartiging waardig was. Op den 27sten Junij jl. ontsliep de heer Baud, na den Lande achtereenvolgens gedurende vier en vijftig jaren gediend te hebben.

Baud is geweest een man van groote verdienste, van zeldzame bekwaamheid, en van eene groote standvastigheid van beginselen. Zijn leven is een veel omvattend tijdvak der koloniale geschiedenis. Zonder kennis van dat leven is ook de verandering niet te vatten, in oorzaak en gevolgen, die gedurende de laatste jaren in het koloniale regerings-stelsel heeft plaats gegrepen; terwijl door de erkenning zijner opregtheid, bij al het verschil van meening dat zich steeds grooter kenbaar maakte tusschen hem en de voorstanders eener nieuwere koloniale politiek, ook bij ieder, 's Mans raadgevingen en beschouwingen in de hoogste achting stonden aangeschreven. In het belang van het Vaderland, ter waardige gedachtenisse aan den overledene, drukken wij dan ook den wensch uit, dat eene pen, bekwamer dan de onze en minder aan bepaalde ruimte gebonden, Bauds leven schetse en zijne redevoeringen publicere, op eene wijze, die den weetgierige in lateren tijd in staat zal stellen om over dat, zoo veel bewogen tijdvak van de geschiedenis onzer Kolonien, een grondig oordeel te kunnen vellen.

* * *

(1) Z. o. a. zijne eerste redev. over het Reg.-reglement. Uitgave Kemink en Zn. Deel III, bl. 2.

(2) Redev. van 4 Dec. 1856. Bijbl. 1856—57, II, bl. 332.

(3) Z. o. Bijbl. II. 1851—52, bl. 223, 226; 1856—57, bl. 323 en 332.

(4) Z. zijn *maidenspeech*, Bijbl. II, 1850—51, bl. 27.

(5) Bijbl. II. 1850—51, bl. 494; 1851—52, bl. 447, 475, 477, 483; 1852—53, bl. 335; 1853—54, bl. 102; 1854—55, bl. 483, 498; 1856—57, bl. 437.

(6) Bijbl. II. 1850—51, bl. 210; 1851—52, bl. 693, 1209, 1260, 1278; 1853—54, bl. 656 en 674.

(7) Bijbl. II. 1856—57, bl. 674¹, 693. — Discussiën Regerings-reglem. (Kemink en Zn.) Deel III 764, en 826.

(8) Discussiën Reg.-reglem. (Kemink en Zn.) Deel III, bl. 607, 620; 636 en 660; 523 en volgg.; Bijbl. II, 1855—56, bl. 214.

(9) Bijbl. II. 1851—52, bl. 483.
(10) Bijbl. II, 1855—56, bl. 214.
(11) Bijbl. II, 1851—52, bl. 396.
(12) Bijbl. II, 1854—55, bl. 315.
(13) Z. o. a. Bijbl. II, 1854—55, bl. 340.
(14) Z. o. a. Bijbl. II. 1852—53, bl. 248.
(15) Bijbl. II, 1851—52, bl. 231.
(16) Bijbl. II, 1853—54, bl. 555.
(17) Bijbl. II, 1850—51, bl. 432.
(18) Bijbl. II, 1854—55, bl. 1078.
(19) Bijbl. II, 1853, bl. 176.
(20) Bijbl. II, 1856—57, bl. 217.
(21) Bijbl. II, 1854—55, bl. 458.

(22) Bijblad II, 1854—55, bl. 451; 1855—56, bl. 400.— Discuss. Reg.-reglem. (Kemink en Zn.) Deel III, 826 en 869.

(23) Z. Bijbl. II, 1856—57, bl. 1109.

BUITENLAND.

LONDEN den 25 Julij.

De oproeping tot een laatstl. zaturdag gehouden Kabinetsraad, de derde in die week, kwam zoo onverwachts, dat de heer Gladstone de voorgenomen deelneming aan de begrafenis van een zijner naastbestaanden daaraan moest opofferen.

Sedert eenigen tijd spreekt men weder veel van de instelling van een afzonderlijk Ministerie van Justitie.

— De inscheping van 5000 man troepen, die ter vervanging van anderen naar Indië gaan zouden, is voor verscheiden weken uitgesteld.

— Ten opzigte der door Oostenrijk aan de onzijdige Mogendheden toegeschreven en door Pruissen reeds wedersproken bemiddelingsvoorstellen zegt de Globe: „Wij twijfelen er niet aan of het Pruissisch officieel dagblad stelt de feiten juist voor wat den door zijne Regering ingeslagen weg betreft, en dat Oostenrijk verkeerd ingelicht moet zijn, maar wij hebben redenen om de juistheid zijner bewering te betwijfelen, waar het een bemiddelingsvoorstel der Engelsche Regering betreft. Wij matigen ons niet aan voorbarig eene officiële opheldering te geven, maar zijn geneigd te gelooven dat de snelle en ernstige wendingen in den staatkundigen toestand, door de dagelijksche militaire gebeurtenissen te weeg gebragt, elk regtstreeksch bemiddelingsplan der onzijdige groote Mogendheden uiterst moeijelijk moeten hebben gemaakt."

— Lord Manners, met graaf Vane over den prijs van een paard in onderhandeling, wilde eergisteren een proefrid daarmede maken, alvorens den koop te sluiten. Naauwelijks zat hij in den zadel of het dier zette het in galop, zonder dat men het stuiten kon. Na dus een achtste mijl ver te hebben voortgehold, wierp het, bij den ingang van Hyde Park, zijnen berijder ter aarde en holde toen het Park in. Zijn lordschap werd, zwaar aan het hoofd gekwetst, naar zijn hôtel vervoerd en schijnt niet geheel buiten levensgevaar te verkeeren.

— De Cheltenham Examiner deelt een eenvoudig en beproefd middel tegen den zonnesteek mede, hierin bestaande dat degenen die in het land werken elken morgen een versch koolsblad in hunne muts leggen. Daardoor zal het hoofd onder de heetste zonnestralen frisch blijven en behoeft men voor zonnesteken niet te vreezen.

PARIJS den 25 Julij.

(*Particuliere Correspondentie.*)

Sommige dagblad-correspondenten, zij die o. a. de woorden hebben weêrgegeven, welke te Villafranca zijn gewisseld tusschen den Keizer van Oostenrijk en Keizer Napoleon, beweren heden wederom te zijn ingewijd in het geheim van het onderhoud dat jongstl. zaturdag heeft plaats gehad tusschen den Keizer en den heer de Persigny. Ditmaal redeneren zij alleen op onderstellingen en hunne mededeelingen zijn veeleer het werk der verbeelding dan van naauwgezette waarheidsliefde. Het gesprokene te Villafranca zal wel een geheim blijven voor iedereen en men zal er nooit iets meer van te weten komen dan hetgeen een van de Keizers er van zou willen openbaren. Zoo is het ook met het onderhoud dat de heer de Persigny dadelijk na zijne aankomst met den Keizer heeft gehad.

Ik wil hier niet uitweiden over waarschijnlijkheden, maar u alleen mededeelen wat in officiële kringen wordt verhaald. De heer de Persigny is de ijverigste voorstander van de alliantie tusschen de beide Landen en de Keizer zal nooit den schijn op zich willen laden van openlijk met Engeland te breken. Hij zal de Engelsche Regering in allerlei moeijelijkheden wikkelen, maar daarbij persoonlijk steeds de houding bewaren van een opregten en trouwen bondgenoot. Ten aanzien van de toelating van Engeland tot een Congres zal hij zich zeer inschikkelijk toonen, maar hij zal dit alleen doen omdat hij zeer goed weet dat er toch niets komt van een Congres, daar Oostenrijk met kracht de bijeenkomst zoowel als de noodzakelijkheid daarvan zal bestrijden. Hij zal dus den schijn bewaren van aan de billijke vertoogen van Engeland gehoor te hebben verleend en inderdaad zal hij dien Staat toch niets hebben toegegeven.

Heden is hier eene vrij gewigtige tijding in omloop gebragt, die evenwel niet door de telegrafische berigten is bevestigd. Intusschen geloof ik toch dat zij waarheid behelst, daar zij mij is medegedeeld door iemand die gewoonlijk vrij juiste berigten ontvangt. De Groothertog van Toskane zou namelijk den afstand der Regering ten behoeve van zijn oudsten Zoon hebben geteekend. Men moet evenwel niet gelooven dat deze abdicatie een middel zou zijn om de dynastie van den Groothertog op den Toskaanschen troon terug te voeren. De bevolking van Toskane houdt niet op de krachtigste protesten te doen hooren tegen hen die te Solferino werden overwonnen en zij zou zich met de wapens in de hand verzetten tegen elken geweldigen maatregel. Daar men in Toskane thans begrijpt dat de aanhechting bij Piemont onoverkomelijke bezwaren zou opleveren, begint men te spreked van tot souverein een Vorst uit het Huis van Savoye te verlangen. De questie zal dus waarschijnlijk beslist moeten worden tusschen den Groothertog en een Sardinischen Prins.

Graaf Pourtales, ambassadeur van Pruissen, is gisteren avond te Parijs aangekomen en na met den graaf Walewski een onderhoud te hebben gehad door den Keizer ontvangen. Men wil hierin een teeken zien der aangevangen verzoening tusschen Frankrijk en Duitschland. De heer Walewski, die zijne appartementen in het paleis van Saint Cloud heeft verwisseld met zijne eigene woning in het hôtel van buitenlandsche zaken, heeft ook de heeren Peruzzi en Lajatico, uit Turijn en Florence, bij zich ten gehoore ontvangen. Nog twee andere diplomaten, die zich op dit oogenblik in deze hoofdstad bevinden, de heer Pallavicino, zaakgelastigde der Hertogin van Parma, en de baron Boude, die door den Koning van Zweden is afgevaardigd om aan het Fransche Hof mededeeling te doen van het overlijden van Koning Oscar, zullen beide eerstdaags door den Keizer worden ontvangen.

In de tegenwoordige omstandigheden is er niets vreemds in gelegen dat de diplomaten op reis zijn. Zoo zijn ook de graaf Schuwaloff, adjudant des Keizers van Rusland, en de generaal Kalergis, de nieuwe Grieksche gezant bij ons Hof, te Parijs aangekomen. Daarentegen is een ander bekend en bekwaam diplomaat, de baron van Seebach, met verlof naar Dresden gereisd.

De nieuwstijdingen zijn overigens met den maandag schaarsch en onbelangrijk. De reis des Keizers naar Plombières zal geen voortgang hebben vóór na 15 augustus, op welken dag er luisterrijke feesten zullen gevierd worden ter eere van onze uit Italië wederkeerende troepen.

— Omtrent de receptie van het Corps Diplomatiek door den Keizer na zijne terugkomst uit Italië, jl. donderdag avond, verneemt men nog de navolgende bijzonderheden: Na zijne bekende (ook door ons medegedeelde) en veelvuldig besprokene aanspraak, heeft de Keizer niet dan in het voorbijgaan eenige vlugtige woorden gewisseld met sommige van de vereenigde diplomaten. Die woorden waren echter zeer welwillend, bepaaldelijk wat lord Cowley persoonlijk betreft en bovenal ten aanzien van graaf Kisseleff. De Keizer rigtte voorts eenige woorden van rouwbeklag tot den Portugeschen gezant, naar aanleiding

van den treurigen slag die zijn Souverein heeft getroffen. Toen hij zich echter in de nabijheid bevond van de heeren von Seebach en Wendtland (gezanten van Saksen en Beijeren), rigtte de Keizer, niet zonder een zweem van ironie in zijne stem, tot hen gezamenlijk de vraag: „ Welnu, mijne heeren, is uwe vrees eindelijk weggenomen?" Ten slotte verzekerde de Keizer aan den heer Mussurus, Turksch gezant te Londen, dat hij de hoop koesterde van binnen kort de zaak der Vorstendommen geregeld te zien.

— Het leger van Italië zal met kleine dagmarschen naar Frankrijk wederkeeren en aldaar zijne vroegere kantonnementen betrekken, waarna talrijke tijdelijke verloven zullen worden verleend en onbepaald verlof aan zoodanige onderofficieren en soldaten, wier diensttijd nog slechts een jaar of achttien maanden duren moet.

— Den 1 augustus a. s. zal te Londen het overige en voornaamste gedeelte der beroemde bibliotheek van graaf Libri verkocht worden. Wanneer men den catalogus inziet staat men verbaasd over den rijkdom der verzameling, die inderdaad alle denkbeeld te boven gaat. De verkooping zal 12 dagen duren en ter waardering van de belangrijkheid der collectie kan dienen, dat het eerste gedeelte, hetwelk, eenige maanden geleden, gedurende acht dagen werd verkocht, 200.000 francs heeft opgebragt. De graaf Libri heeft zich eene treurige Europesche vermaardheid verworven, daar hij bij verstek is veroordeeld wegens verduistering van boeken, handschriften, gravures, enz. De zeker niet alledaagsche dief, lid van het Instituut, die de openbare bibliotheken gedurende vijftien jaren op schatting heeft gesteld, bezat onderscheidene hooggeplaatste vrienden. Nu hij aan den meestbiedende zal verkoopen wat hij gered heeft uit de groote schipbreuk, waarbij zijne eer is verloren gegaan, verwacht men een levendigen strijd tusschen de boekenminnaars uit alle Landen der wereld, vooral om eene eenige verzameling van oude historische banden, die in den best mogelijken staat zijn, en waarin banden voorkomen uit den tijd van Mojoli, Diana de Poitiers, Keizer Karel V en van al de Fransche Koningen van Karel VIII af tot Lodewijk XVI toe. Men zegt dat de Keizerlijke bibliotheek voornemens is zich bij deze gelegenheid enkele exemplaren aan te schaffen, welke haar sints lang ontbreken en die zij nu met goud wil betalen.

— De oudste der Fransche notarissen, de heer Danchou, wiens notariële loopbaan reeds uit den tijd van Lodewijk XVI dagteekent, overleed dezer dagen te Aramitz, in den ouderdom van 96 jaren.

— Men zegt dat onderhandelingen tusschen de spoorwegmaatschappijen van Lyon naar de Middellandsche Zee en van Orleans en de Fransche en Zwitsersche Regeringen geopend zijn, om den Simplon door te graven, ten einde, door middel van een tunnel, een regtstreekschen weg tusschen Frankrijk en Opper-Italië te verkrijgen.

— Uit Turijn wordt geschreven dat men, vooral ook om de waarborgen voor de constitutionele vrijheid welke zij oplevert, tevreden is met de wijze waarop het nieuwe ministerie is zamengesteld. Te Genua is eene inschrijving geopend om het Fransche leger een banket aan te bieden als blijk van erkentelijkheid; een adres met hetzelfde doel is vastgesteld en wordt door duizenden onderteekend. Niet onbelangrijk is een klein politiek document, welks weemoedige, eenvoudige woorden geene nadere toelichting behoeven. Het luidt aldus:

„Hoedanig ook de vredesvoorwaarden mogen zijn, geliefde zusters, zij ontslaan ons niet van onze vrome verpligtingen. Integendeel wij vinden er eene reden in om onze hulp en onzen ijver te verdubbelen. De duizenden dapperen, die in onze steden verpleegd worden, getuigen van het vuur, waarmede beide legers de onafhankelijkheid voor ons dierbaar vaderland trachtten te veroveren. Zoo het daartoe niet is mogen komen, zoo strekt het ongetwijfeld de Fransche zoowel als onze soldaten tot verdriet en teleurstelling. Hunne wonden moeten ons dus te heiliger zijn, daar die dapperen ze hebben ontvangen zonder dat hunne wenschen vervuld zijn geworden. Laat ons dus ijveriger dan ooit werkzaam zijn; laat ons die krijgslieden, die helden, die roemrijke kinderen van twee groote Natiën hunne smarten verligten. Hun hart klopt voor onze vrijheid.

„ Dat de Franschen, door onze zorgen hersteld, mogen kunnen zeggen: Wat wij wilden, geheel Italië wilde het, de soldaten zoowel als de vrouwen, de grijsaards zoowel als de kinderen.

„ Zoo die helden al niet de vreugde over onze bevrijding naar Frankrijk kunnen medenemen, laat hen althans de herinnering met zich voeren van de warmte en opregtheid onzer gevoelens."

Het stuk is geteekend door eenige dames uit de voornaamste geslachten van Lombardije.

— Men kent nu den inhoud eener nota, den 12 julij laatstleden door de Pauselijke Regering aan de Vertegenwoordigers der verschillende Mogendheden gerigt, met verzoek daarvan mededeeling aan hunne respective Hoven te doen. Zij is door den kardinaal secretaris Antonelli geteekend en komt op het volgende neder:

Te midden der angsten en zorgen, door den beklagenswaardigen oorlog verwekt, meende de H. Stoel gerust te kunnen zijn na de ontvangen verzekeringen, waartoe zelfs die behoorde dat de Koning van Piemont, op raad van zijnen bondgenoot, den Keizer der Franschen, de hem aangeboden dictatuur over de in opstand gekomen provinciën van den Kerkelijken Staat had afgewezen. Maar de zaken dragen zich, helaas, geheel anders toe en men ziet dagelijks feiten voorvallen welke het gedrag van het Sardinisch Kabinet jegens den H. Stoel meer en meer onverschoonbaar maken en duidelijk bewijzen dat het den H. Stoel een integrerend deel van zijn wereldlijk gebied ontrooven wil. Sedert den opstand te Bologna moest Z. H. het in zijne allocutie van 20 junij reeds betreuren dat die stad de verzamelplaats van eene menigte Piemontesche officieren werd, die, met het doel om herberg voor de Piemontesche troepen te bereiden, uit Toskane en Modena gekomen waren, uit welke Staten zij, tot wapening der opstandelingen en misnoegden, duizende geweren en ook kanonnen medebrengen, om de verstoorders der orde nog stouter te maken.

Een ander feit, dat de weigering der dictatuur ten eenenmale ijdel maakt, is de benoeming van den markies d'Azeglio tot buitengewoon commissaris in de Romagna, ten einde de deelneming der Legatiën aan den oorlog te regelen, en zulks onder het bespottelijk voorwendsel van te beletten dat die nationale beweging tot wanordelijkheden leide: welke benoeming eene ware aanmatiging van gezag is die de regten des wettigen Souvereins schendt.

De zaken zijn zoo snel gevorderd dat de Piemontesche troepen het Pauselijk grondgebied reeds betreden en Tarto, Urbano en Castelfranco bezet hebben, alles met het doel om, met de opstandelingen, krachtigen wederstand aan de Pauselijke troepen te bieden, die afgezonden zijn om het overweldigd gezag te herwinnen, en de uitvoering van dat doel nieuwe hinderpalen in den weg te leggen. Eindelijk zijn, om de aanmatiging van het gezag te volmaken, twee officieren der genie, waarbij een Piemontees, naar Ferrara gezonden, om die vesting te ondermijnen en te vernielen.

Zulke schandelijke aanslagen, die eene blijkbare schending van het Volkenregt zijn, moeten het gemoed des H. Vaders met smart vervullen en hem eene billijke verontwaardiging inboezemen, nog verhoogd door de verbazing dat zulke daden door de Regering eens Katholieken Konings verrigt worden, die den hem door zijnen doorluchtigen Bondgenoot gegeven raad had aangenomen, om de hem aangeboden dictatuur te weigeren.

Naardien al de maatregelen, tot voorkoming en verzachting dezer rampen genomen, vruchteloos geweest zijn, zoo protesteert de H. Vader, gedachtig aan de op hem rustende pligten tot bescherming van zijne Staten en van de onschendbaarheid van het wereldlijk grondgebied van den H. Stoel, die met de onafhankelijke en vrije uitoefening van het Pauselijk gezag zoo onafscheidbaar verbonden is, bij deze tegen de schending en overweldiging, welke in weêrwil der onzijdigheid begaan zijn, en wil dat zijn protest aan al de Europesche Mogendheden worde medegedeeld. Op de regtvaardigheid welke haar kenmerkt steunende, gelooft hij dat zij hem haren bijstand zullen willen verleenen. Zij zullen de zegepraal eener zoo openbare schending van het regt der Volkeren en van de souvereiniteit des H. Vaders niet toelaten. Hij hoopt dat zij niet aarzelen zullen tot herwinning zijner regten mede te werken en roept haren bijstand en hare bescherming in.

KEULEN den 25 Julij.

Gisteren zette de Grootvorstin Helena van Rusland hare reis van hier naar Aken voort, om zich van daar naar de zeebaden te Ostende te begeven.

— Eerstdaags wordt de nieuwe wijze van zamenstelling des Pruissischen legers openbaar gemaakt, de geheele regeling waarvan de Prins Regent heeft willen afwachten, alvorens zijne voorgenomen badreis aan te vangen. Reeds dit weet men dat het getal der kompagniën bij de regementen zal worden vermeerderd en dat de oefeningen der landweer in vredestijd zullen worden afgeschaft.

— In diplomatieke kringen te Berlijn houdt men nu het zoogenaamd bemiddelingsplan der drie onzijdige Mogendheden voor een werk van Fransch maaksel, hetwelk zijn ontstaan aan eene vertrouwelijke mededeeling van den graaf de Persigny aan lord Russell zou te danken hebben, die het daarop den Oostenrijkschen Gezant te Londen mededeelde, door wien het toen weder, volgens de bedoeling, aan het Weener Kabinet werd medegedeeld. Hieruit zou het verklaarbaar worden dat het Berlijner Kabinet hoegenaamd geene kennis van zoodanig plan heeft gedragen.

— Een doorgaans goed onderrigt dagblad zegt dat eene innige toenadering tusschen de Pruissische en Russische Regeringen wordt voorbereid, die het uitzigt op beider zamenwerking in geval eener voor Pruissen of Duitschland dreigende wending der zaken geeft. Ruslands gezindheid tot eene volkomene herstelling der voormalige hartelijke eensgezindheid moet reeds uit verscheiden vertrouwelijke mededeelingen gebleken en onderanderen de verzekering gedaan zijn, dat de vriendschappelijke gezindheid van het Petersburger Kabinet jegens Pruissen ook gedurende de jongste gebeurtenissen in Italië niet de minste verkoeling heeft ondergaan.

— De taal die tusschen de Noord- en Zuid-Duitsche bladen gevoerd wordt, bewijst dat men het ook nog over andere zaken dan over het raadselachtige bemiddelingsvoorstel oneens is. De Wiener Zeitung beschuldigt op een toon van ironie de Preussische Zeitung van onbestendigheid en wispelturigheid, daar dat blad, orgaan der Pruissische Regering, den 14 februarij de noodzakelijkheid beweerde van de handhaving der tractaten van 1815, terwijl het den 18 julij integendeel verzekerde dat Pruissen niet voor de verdediging dier tractaten behoefde tusschen beide te komen. In een ander artikel zegt de Wiener Zeitung dat de tijd welligt niet ver meer verwijderd is, waarop Pruissen die kleine Duitsche Staten en hunne 200,000 man, waarmeê het zoo ligtvaardig omsprong, noodig zal hebben. Het Kabinet van Berlijn heeft gewild dat de oorlog lokaal zou zijn; hij is het gebleven en de vrede is het nu ook; Pruissen zal eerlang bemerken wat er de gevolgen van zijn.

Van de andere zijde verlangt de Volkszeitung, het orgaan der democratie te Berlijn, in een adres aan den Prins van Pruissen, dat men zich afscheide van den Bond, die dood is; dat men een nieuwen Bond vormen zal met de Duitsche Staten, Oostenrijk buitengesloten; dat men het leger aanvoere tegen hen, die deze vereeniging zouden willen beletten.

Er behoeft wel niets bijgevoegd te worden om aan te toonen hoezeer zulk eene taal, die, schoon dan ook in welligt te sterke bewoordingen, uitdrukt hetgeen door eene groote partij in Pruissen, zelfs door gematigde mannen wordt verlangd, ten bewijze strekt van de verwarring en de verdeeldheid in den Duitschen Bond.

— Het concordaat tusschen Baden en den H. Stoel is nu bekrachtigd. Daarbij verkrijgt de Aartsbisschop het regt tot vervulling van 250 parochiën, terwijl dat van de 700 overige aan de Regering verblijft. Verder zal de Aartsbisschop de helft der leden van het collegie benoemen, waaraan het beheer der kerkelijke goederen is opgedragen. Het placet van den Landsheer is opgegeven. Ten opzigte van den coadjutor des Aartsbisschops schijnt niets bepaald te zijn.

— Uit Halberstadt wordt gemeld dat het logement op den Brocken (Bloksberg) in den avond van 22 dezer, waarschijnlijk door het onweder, geheel in brand is geraakt.

— Jaarlijks plegen de Christenen uit Bosnië den 12 julij eene zamenkomst met die van Servië te houden. Dit maal had hierbij een treurig ongeluk plaats. 55 Bosniërs begaven zich namelijk in een vaartuig over de Drina en waren den Servischen oever bijkans genaderd, toen het vaartuig, door de onvoorzigtigheid des stuurmans, tegen een in het water staanden boom stiet en omsloeg, waardoor 33 menschen omkwamen.

BRUSSEL den 26 Julij.

Gisteren had hier de begrafenis plaats van een man, die in de geschiedenis der Belgische omwenteling eene belangrijke rol vervulde en, te midden van den strijd der hartstogten, bij de Hollanders even diep verguisd als bij vele Belgen hemelhoog verheven werd, maar wiens opregtheid en onbaatzuchtigheid, hoe men overigens zijne handelingen moge beoordeelen, niet betwijfeld schijnen te mogen worden.

De heer Louis Joseph de Potter, ten jare 1786 te Brugge uit eene aanzienlijke familie geboren, stierf aldaar den 22 dezer en bereikte dus den ouderdom van 73 jaren, terwijl hij gereed stond naar de baden van Ostende te reizen. In zijne jeugd gaf hij zich aan de wijsgeerige studiën over, die hem eene zeer vrije denkwijze inboezemden, welke hem levenslang bijbleef. In 1816 en volgende jaren gaf hij historische beschouwingen over de voornaamste Kerkvergaderingen en andere geschriften in het licht, maar in 1829 ving hij den pennenstrijd tegen de Nederlandsche Regering aan, inzonderheid door zijne medewerking aan den Courrier des Pays-Bas, in welken onder anderen zijn bewuste brief van 8 november werd opgenomen, over welks inhoud hij den 20 december voor het Hof van Assises van Brabant te regt stond en, in weêrwil der pleidooijen van de heeren van Meenen en Sylvain van de Weijer, tot gevangenisstraf van achttien maanden, *f* 1000 boete en de kosten veroordeeld werd. In zijne gevangenis, werwaarts hij door de menigte in triomf werd terug begeleid, schreef hij onder anderen zijnen bekenden brief aan den Koning, wien hij het verlies van België voorspelde. Kort daarna voerde een nieuw artikel in genoemd dagblad, dat tot openbaren wederstand aanspoorde, hem op nieuw voor het Hof van Assises, hetwelk hem ditmaal tot acht jaren ballingschap veroordeelde, eene ballingschap die hij te Parijs ondergaan wilde, maar kort na de omwenteling van 1830 verliet. Zijne terugreis was, van Enghien tot Brussel, een ware zegetogt.

Als oudste lid in jaren der Provisionele Regering teekende hij het eerst het decreet van 3 october 1830, waarbij België onafhankelijk verklaard en de zamenroeping van het Nationaal Congres bevolen werd. Tot den 12 november bleef hij aan het bewind, maar nam toen, met anderen zijner medeleden, zijn ontslag als lid der Provisionele Regering en keerde tot het ambteloos leven terug, dat hij sedert dien tijd nooit meer wilde verlaten.

Bij zijne ter aarde bestelling waren, volgens de begeerte des overledenen, geene geestelijken in functie en liep alles zeer eenvoudig en zonder aanspraken bij het graf af, maar zag men nogtans, behalve de leden van het genootschap der zoogenaamde Solidairen, waarvan hij lid was, een aantal vroegere of latere ambtenaren, officieren, deelgenooten aan de gevechten van september 1830, letterkundigen, kunstenaars enz. De slippen van het lijkkleed werden door den heer Navez, directeur der Academie van schoone kunsten, en door leden van het voornoemd Genootschap gedragen. De lijkrede, het uitspreken waarvan door den overledene verboden was, zal toch denkelijk in druk worden uitgegeven.

PER TELEGRAAF.

PARIJS den 26 Julij.

De Moniteur bevat heden morgen de volgende nota:

„ In Engeland poogt men aan Frankrijk te wijten de lasten welke het Engelsche Volk voor de nationale verdediging worden opgelegd; de voorgewende overdreven uitbreiding onzer wapening dient tot regtvaardiging van deze aanzienlijke verhooging der begrootingen voor oorlog en marine in Engeland. Eene vergelijking van de Engelsche begrootingen met de Fransche zal doen zien dat deze wijze van beoordeelen verkeerd is.

„ Sedert 1853 zijn de militaire begrootingen in Engeland vermeerderd met 200 millioenen francs, zoodat zij thans voor 1860 een totaal uitmaken van meer dan 650 millioenen francs; in Frankrijk gaan de militaire begrootingen voor 1860 de 463 millioenen niet te boven. Hieronder zijn echter natuurlijk niet begrepen de kosten van den oorlog in Italië en van de expeditie naar Cochin China, waarin door de buitengewone leening ruimschoots is voorzien.

„ Men mag alzoo vragen, of aan Frankrijk en zijne buitengewone wapeningen de ontzettende lasten te wijten zijn, welke men op het Engelsche Volk laat drukken, dan wel of deze verbazende uitgaven of de belastingen welke daaruit voortvloeijen niet aan andere oorzaken moeten worden toegeschreven."

(*Latere Depêche.*)

Het gerucht zegt dat de Bank haar escompto zal verminderen.

De Regering van Sardinië heeft haren gevolmagtigde voor de conferentie te Zurich benoemd en zal hare commissarissen uit de Hertogdommen en de Pauselijke Legatiën terugroepen. Ook wordt het Hongaarsche legioen door haar ontbonden.

Fransche 3 pct. slotkoers 67.90.

BERN den 25 Julij.

Volgens bij den Bondsraad ingekomen berigt zullen de conferentiën van de vertegenwoordigers der drie Mogendheden, Frankrijk, Sardinië en Oostenrijk, waarschijnlijk tegen het einde dezer maand te Zurich plaats hebben en van zeer korten duur zijn.

WEENEN den 26 Julij.

De Wiener Zeitung deelt een door graaf Rechberg aan den heer von Koller gerigt document mede, met bijvoeging dat de door de Pruissische Zeitung openbaar gemaakte stukken te zijner tijd niet ter kennis zijn gebragt van de Keizerlijke Regering, maar dat alleen is medegedeeld het voornemen om een bemiddelingsvoorstel te doen.

TRIEST den 25 Junij.

De havens van Lussino en Guarnero zijn thans geheel ontruimd, daar de Fransche vloot is afgezeild.

De oorlogstoomboot Elisabeth is met de heeren Colleredo en von Hubner voor Ancona aangekomen.

LONDEN den 26 Julij.

Koffij vast. Nat. Ceylon 54/ a 56/; ord. Rio 50/ a 51/, goede idem 52/ a 56½. — Thee vast en prijshoudend. — Suiker en Rijst, iets hooger. — Salpeter lager. — IJzer 52/. — Oliën. Raap- 36¾/. Lijn- 28½/. Palm- 46/. — Talk in loco 53/9, op levering 54.6 a 54/9.

LIVERPOOL den 26 Julij.

Katoen. De omzet bedroeg heden 7500 balen. De prijzen waren 1/16 d. hooger.

ANTWERPEN den 26 Julij.

Koffij vast. — Suiker flaauw. — Granen. Witte Tarwe *f* 10¾, roode *f* 11. Rogge *f* 6½.

BERLIJN den 26 Julij.

Rogge per Julij 34¾ th.; per Sept. Oct. 37 th. — Olie per Julij 10⅞ th.; per Sept./Oct. 10¼ th. — Spiritus per Julij 18⅛ th.

PARIJS den 26 Julij.

Frankrijk 3 pc. 67.90; dito 4½ pc. 96.50; Crediet Mobilier 795. Spanje 1¾ pc. 31½; dito Binnenlandsche 3 pc. 41½.

LONDEN den 26 Julij.

De 3 pc. Gecons. 95. Spanje 1½ pc. 32¼; dito Buitenl. 3 pc. 43⅞; dito Cert. 4¼ a ½. Portugal 3 pc. 44. Mexico 3 pc. 18¾ Peru 4½ pc. 90. Venezuela 4½ pc. 28 a ½; dito Uitgest. 15 a ½ Illinois Shares 66; dito Bond. 7 pc. 79.

WEENEN den 26 Julij.

Nationale Metalliek 5 pct. 69.60; dito 5 pc. 63.50. Wissel Londen 118.50.

FRANKFORT den 26 Julij.

Metall. 61½; dito Nationale 66¼.

ANTWERPEN den 26 Julij.

Spanje 1¾ pc. 31½; dito Binnenl. 3 pc. 41½. Metall. 5 pc. 61¾; dito Nation. 5 pc. 65½.

BINNENLAND.

'sGRAVENHAGE den 26 Julij.

H. M. de Koningin heeft gisteren middag met een bezoek vereerd de door de heeren L. Hermans en Co. vervaardigde gala-equipage. H. M. heeft herhaaldelijk hare goedkeuring aan de vervaardigers daarover te kennen gegeven.

— Aan het Departement van Buitenlandsche Zaken zijn eerlang weder eenige promotien te wachten; naar men verneemt zal zulks ten gevolge der pensionering van eenige oude ambtenaren plaats hebben.

— Gisteren heeft aan het Departement van Oorlog de aanbesteding plaats gehad van de levering van blikken veldflesschen met lederen draagriemen. Een perceel van 6000 stuks is aangenomen door den heer Florijn te Maastricht tegen 85⅓ cent per stuk; en drie percelen elk van 6000 stuks door den heer J. Galman te Amsterdam, tegen 89½ cent per stuk.

— De werkzaamheden, op het terrein aan den hoogen wal, voor de nieuwe gemeenteschool, vorderen zoo spoedig dat men het eind daarvan reeds in october te gemoet ziet; de nieuwe weg naar den Denneweg leidende zal alsdan ook gereed zijn.

— Na den terugkeer der exercitiën op gisteren te Waalsdorp hebben twee jagers in de kazerne twist gekregen, welke zoo hoog liep dat de een zijn sabel trok en den anderen daarmede ernstige verwondingen toebragt. De dader is onmiddellijk in verzekerde bewaring genomen, en de lijder in hoogst bedenkelijken toestand naar het garnizoens hospitaal vervoerd.

ROTTERDAM den 26 Julij.

Het programma voor de uitvoering der muziek in de Officieren-Societeit, in het Park alhier, op woensdag 27 dezer, des avonds ten half acht ure, luidt als volgt: 1, Souvenir à Franklin, Marche van Bender; 2, grande Valze, van Chopin; 3, la Bohémienne Redowa, van Sareze; 4, Ouverture Euryanthe, van C. M. von Weber; 5, Polka Militaire, van Labitzky; 6, Septuor 2me acte Lucie de Lammermoor, van Donizetti; 7, Galop des Tambours, van Tolbecke; 8, grande Fantaisie sur des motifs de Vogel, van Hutschenruyter; 9, Schutzen-Marche, van Streck.

Z. M. heeft goedgevonden: 1⁰, aan de nagemelde offic. bij de rustende schutterijen, op hun verzoek, eervol ontslag te verleenen, te weten, prov. Gelderland: 2de afd., 1ste bat., 6de comp., aan E. Breukink, als 2de luit.: — prov. Zuidholland: 2de distr., 3de bat., 2de comp., aan K. van der Torren, als 2de luit; 3de comp., aan N. J. François, als kapit., en 4de comp., aan G. H. Lambert, als 1ste luit.: — prov. Noordholland: 1ste bat., 6de comp., aan Ch. H. F. Klaus, als 2de luit.: — prov. Friesland: 1ste afd., 1ste bat, 6de comp., aan P. Zeper Dz., als 2de luit; 3de bat., 3de comp., aan G. Jongsma, als kapit.; 2de afd., 2de halfbat., 3de comp., aan J. P. Hofstee, als 2de luit, en 3de afd., 1ste bat., 6de comp., aan W. Th. Overmeer, als kapit.; — prov. Overijssel: 4de bat., 1ste comp., aan A. L. Nilant, als 2de luit., op grond van art. 64 der gemeentewet. 2⁰, uit hoofde van verandering van woonplaats, mede eervol ontslag te verleenen, bij de rust. schutterij in de prov. Friesland, te weten: 1ste afd., 3de bat., 3de comp., aan W. H. Halbesma, als 2de luit., en 3de afd., 1ste bat., 6de comp., aan A. H. Jansen, als 1ste luit. 3⁰, bij de rust. schutt. te benoemen, prov. Gelderland: 2de afd., 1ste bat., 6de comp, tot 2den luit., F. baron van Pallandt; — prov. Zuidholland: 2de distr., 3de bat., 2de comp., tot 1sten luit. C. van der Plas, thans 2de luit.; tot 2de luit. P. Kars en P. Blok, thans schutters; 3de comp., tot kapit., C. Hogendijk, thans 1ste luit. bij de 2de comp., en 4de comp., tot 1sten luit. H. Cornelder, thans 2de luit., en tot 2den luit. P. Ch. J. Fauchey, thans schutter; — prov. Noordholland: 2de bat., 3de comp., tot 2den luit. B. Schoute; 4de comp., tot 1sten luit. B. W. Kaars Sijpestein, thans 2de luit.; tot 2de luit, P. de Jong, thans serg.-majoor, en J. Bruin, thans fourier; 5de comp., tot 1sten luit. Th. F. Boerlage, thans 2de luit., en tot 2den luit. A. Merens, thans schutter; 6de comp., tot 2den luit. P. Bertoen; — prov. Friesland: 1ste afd., 1ste bat., 6de comp., tot 2den luit. J. H. Postma, thans serg.; 3de bat., 3de comp., tot kapit. J. J. Bruyns, vroeger 1ste luit. bij de inf. van het leger; tot 2den luit. R. de Jong, thans serg.; 2de afd.; 2de halfbat., 3de comp., tot 2den luit. D. J. Jonkers, thans serg.-majoor; 3de afd., 1ste bat., 5de comp., tot 2de luit. P. J. Tijmstra en S. B. Yetsinga; 6de comp., tot kapit. H. Kingma, thans 2de luit. bij de 5de comp.; tot 1sten luit. R. H. Zijteling, thans 2de luit., en tot 2den luiten., J. G. Westendorp, thans serg.

Wij kunnen onze lezers mededeelen, dat de Minister van Binnenlandsche Zaken afstand heeft gedaan van zijn voornemen, om de telegraaflijn van Rotterdam naar Brouwershaven voor 's Rijks rekening over te nemen en aan deze lijn voorloopig geene concurrerende lijnen zal overstellen, ofschoon hij zich het regt daartoe voor den Staat, voor het vervolg, bepaaldelijk voorbehoudt. (*N. R. C.*)

Door een der gemeentebesturen in deze provincie is aan den Commissaris des Konings magtiging gevraagd, tot opruiming en vernietiging van eenige oude papieren uit het gemeente-archief, uit hoofde van gebrek aan plaatsruimte. Dit heeft bij den Commissaris het denkbeeld doen opkomen, dat zoodanige omstandigheid alligt aanleiding kan geven tot onberaden opruiming of vernietiging van oude stukken, welker behoud voor de geschiedenis of wetenschap van gewigt kan worden geacht. Meermalen toch is het hem, bij het bezoeken der gemeenten in dit gewest, gebleken, dat vooral oude oorkonden, die van vorige eeuwen dagteekenen, veelal op minder geschikte plaatsen worden bewaard; en daar zij, door het verouderde schrift als anderzins, voor velen onleesbaar zijn, geacht worden voor de gemeente van geen belang te zijn, en in de eerste plaats geschikt worden gerekend om te worden opgeruimd, waardoor gewis reeds vele belangrijke stukken uit de gemeente- en polderarchieven verloren zijn gegaan. Hij heeft het daarom niet overbodig geacht, de voorschriften, gegeven bij eene vroegere circulaire, in herinnering te brengen, en de Gemeentebesturen uit te noodigen om, indien bij hen of bij waterschaps-, kerk- of armbesturen, in hunne gemeente, het voornemen mogt bestaan tot opruiming of vernietiging van oude, tot de archieven behoorende stukken, daarvan aan hem kennis te geven, ten einde hij in de gelegenheid zij, een onderzoek door deskundigen te laten doen omtrent de meer of mindere waarde der op te ruimen stukken, en de zoodanige, welker behoud wenschelijk wordt geacht, te doen bewaren of ten behoeve van het Rijks-archief te doen overnemen.

De Minister van Binnenlandsche Zaken heeft aan de Commissarissen des Konings in de provinciën te kennen gegeven dat het uit een schrijven van een der Commissarissen des Konings is gebleken, dat de beteekenis der woorden *gebouw* of *woonhuis*, in de missive van zijn Departement van 10 maart 1851 n.⁰ 136, 2de afd., aanleiding heeft gegeven tot zwarigheden. Het is uit dien hoofde dat hij het raadzaam acht te doen opmerken, dat de bewoordingen in den algemeenen zin moeten worden opgevat, in dier voege, dat niet slechts woonhuizen, bewoond of onbewoond, maar ook fabriekgebouwen, kerken enz., in één woord, alle gebouwen, onverschillig of zij al dan niet tot bewoning dienen, van nommers moeten

worden voorzien. — Het woord *afzonderlijk* in voornoemde missive geeft te kennen, dat stallen, pakhuizen enz., aan het hoofdgebouw grenzende of op hetzelfde erf staande en met dit hoofdgebouw één geheel uitmakende, geen afzonderlijk nommer verkrijgen.

Beroepen: bij de Hervormde gemeente te Ermelo (cl. Harderwijk), met eenparige stemmen. ds. A. P. A. du Cloux, pred. te 's Greveldiun Capelle.

Aangenomen: het beroep naar de Hervormde gemeente te Wormerveer door ds. J. C. Koch, theol. doct. en pred. te Mijdrecht.

Bedankt: voor het beroep naar de Christelijk Afgescheidene gemeente te Alkmaar door ds. H. Op 't Holt, pred. te Katwijk aan Zee.

UITSLAG der VERKIEZINGEN voor leden van den Gemeenteraad *op* 19 *Julij* 1859.

PAPENDRECHT. Herkozen de heer J. van Graaf Jz. Herstemming tusschen de heeren J. C. Singels, burgemeester, en A. Vink Cz., aftredend lid.

WATERINGEN. Gekozen de heeren N. de Jong en J. L. Zwitzar.

— Door den secretaris van den raad van bestuur der Koninklijke Academie te Delft is het volgende adres aan Zijne Majesteit ingediend:

„Aan Zijne Majesteit den Koning.

„Sire!

„Geeft eerbiedig te kennen enz.

„Dat hij sedert de indiening aan Uwe Majesteit van zijn adres in dato 10 julij ll., gelegenheid heeft gehad daarover het gevoelen te leeren kennen, niet alléén van zijne naaste betrekkingen en vrienden, maar ook van anderen bevoegd om daarover te oordeelen, en dat dit oordeel hem niet gunstig is.

„Dat hij ook zelf, tot bedaarder gemoedsstemming teruggekeerd, eene daad moet veroordeelen, hem, als het ware door den loop der gebeurtenissen afgeperst, en dat hij dus, zoowel gehoor gevende aan den welmeenenden raad van anderen, als aan zijne eigene overtuiging, niet aarzelt Uwe Majesteit ook in het openbaar te betuigen, dat het hem grootelijks leed doet, te zijn overgegaan tot eene daad die bij niemand goedkeuring vindt.

„Dat hij het niet gepast acht, aan Uwe Majesteit den loop dier gebeurtenissen te ontvouwen en in het breede te ontwikkelen om zich alzoo te verontschuldigen; maar veeleer rekent op de Koninklijke edelmoedigheid en regtvaardigheid, die bijna twintigjarige trouwe en veelal zware diensten meer zal doen wegen dan een enkele overijlde stap, en dat hij dus Uwe Majesteit eerbiediglijk verzoekt het bovenaangehaald adres te beschouwen als niet door hem ingezonden en hem de gevolgen daarvan niet toe te rekenen.

't Welk doende, enz.

Sire!

van Uwe Majesteit de getrouwe onderdaan,

„Delft, 21 Julij 1859. Dr. W. L. Overduyn."

— Het vervoer van vracht- en koopmansgoederen van en naar de onderscheidene stations van den Nederlandschen Rhijnspoorweg bedroeg in de maand junij jl. 3,034,164 Ned. ℔ en bragt op *f* 9,564.87. In deze cijfers zijn niet begrepen de op doorgaande geleide brieven van en naar de stations van de Keulen-Mindener en Aken-Dusseldorf-Ruhrorter-spoorwegen, regtstreeks verzondene goederen, globaal bedragende 660,000 Ned. ℔, *f* 2500, noch die van en naar de stations van den Hollandschen Belgischen spoorweg, bedragende globaal 150,000 ℔, *f* 770. In dezelfde maand des vorigen jaars bedroeg het vervoer 3,866,441 Ned. ℔ en de opbrengst *f* 12,122.11½.

— Gisteren namiddag is in de nabijheid van het Nieuwe Diep een verschrikkelijk ongeluk aan boord van de exercitie-kanonneerboot Pro Patria, bij de schietoefeningen voorgevallen en heeft de geheele gemeente met schrik en rouw vervuld. Een stuk geschut, een tachtig ponder, sprong bij het afvuren en doodde zeven personen, waaronder de kommandant luit. ter zee Gobius, terwijl vijf zwaar gekwetst werden. Een man werd over boord geslingerd. IJzingwekkend zijn de omstandigheden, die men omtrent deze ramp verneemt. De kanonneerboot is heden avond van de reede in de haven gesleept, om de lijken en gekwetsten in het hospitaal op te nemen.

— In den nacht van dingsdag op woensdag jl. is in het paleis van H. M. de Koningin-Moeder te Soestdijk brand uitgebroken, die aanvankelijk voor zeer bedenkelijke gevolgen deed vreezen. De brand is ontstaan op de kamer van eene der dames, die ten gevolge van het onweder opgestaan zijnde, het ongeluk had van met de kaars een gordijn in brand te doen geraken, waardoor de geheele kamer in een oogenblik in vlam stond. Weldra sloeg de vlam ook naar buiten. De eerste hulp is toegebragt door vijf militairen, die, zich op transport bevindende, in de nabijheid van het paleis voor het onweder en den regen schuilden. Verder is de brand gestuit en gebluscht door de bedienden van H. M. De veroorzaakte schade moet nog al aanmerkelijk zijn. Eerst den volgenden morgen, toen alles was afgeloopen, heeft H. M. het gebeurde vernomen.

— De laatste prijzen der volgende levensmiddelen te Waalwijk waren: 1 Ned. mud tarwe *f* 7 a *f* 8; 1 mud rogge *f* 5 a *f* 6; 2 pond roggebrood 16½ cents; 1 pond boter 80 a 90 cents; 1 pond vleesch 50 cents; 1 pond spek 55 cents; 1 mud aardappelen *f* 1 a *f* 1.25.

— Men verneemt dat dezer dagen de sergeant Bourbon, te Breda bij het 6de regement infanterie in garnizoen, de zoon van den te Delft gestorven Bourbon, eene uitvinding heeft gedaan, die het Rijk eenige duizende guldens kan besparen. Hij heeft namelijk een kogel weten zamen te stellen, die in onze gewone infanterie-geweren met dezelfde juistheid kan gebragt worden als de nieuwe kogels in de minié- of Nederlandsche tirailleur-geweren. Men verzekert dat hij die vinding reeds aan het Ministerie heeft kenbaar gemaakt, en dat dienvolgens het veranderen van onze gewone in tirailleur-geweren voorloopig aan de constructie is uitgesteld.

— Ll. vrijdag heeft in de gemeente Boekel een vreeselijk ongeluk plaats gehad: Twee leidekkers zijn van boven het dak der kerk aldaar op de straat nedergestort. De een werd daarbij zoo ernstig verwond dat men voor zijn leven beducht was en hem op de straat de laatste genademiddelen der Kerk werden toegediend; de tweede is minder gekwetst. Beide zijn huisvaders, de een van drie, de ander van zes kinderen.

Verslag omtrent den stand der voornaamste graan- en voedergewassen in Friesland.

Tarwe. Dit gewas doet zich over het algemeen goed voor en belooft, niettegenstaande de aren op sommige plaatsen eenigzins kort zijn, een goed gewas. Zomertarwe is weinig verbouwd, doch daaromtrent kan hetzelfde worden opgemerkt.

Rogge. Op de meeste plaatsen staat de rogge zeer schoon en voorspelt men daarvan een rijken oogst. Het stroo is lang en zwaar. In sommige streken heeft de bloei van de rogge nog al van den hevigen wind in het begin van junij geleden, zoodat daar het stuiven ook gering is geweest.

Gerst. De berigten omtrent de gerst zijn uit het noordelijk gedeelte van dit gewest meer gunstig dan uit het zuidelijk gedeelte, waar vooral de vroeg gezaaide zeer schraal staat, even als of dezelve van de nachtvorsten heeft geleden. In de noordelijke en verdere gedeelten van de provincie staat de gerst echter uitmuntend. Op sommige plaatsen is het gewas zelfs te zwaar, zoodat hetzelve tegen den grond is geslagen. Daar men echter hier en daar de schimmel in de gerst aantreft, vreest men dat dit op den goeden uitslag, welken men hiervan verwacht, wel nadeeligen invloed zal kunnen uitoefenen.

Haver. Over het geheel genomen staat de haver, vooral de vroege en die gezaaid is in den herfst van 1858 uitmuntend; de late in het voorjaar van 1859 op omgeploegde landen gezaaide, heeft veel van de droogte te lijden gehad. De ridnagel heeft ook hier en daar nadeeligen invloed uitgeoefend. De berigten omtrent dit gewas uit het zuidelijk gedeelte luiden ongunstig.

Koolzaad. Het koolzaad staat over het geheel zeer goed, ja belooft op vele plaatsen eene rijke opbrengst. De sterfte van de stengels, welke men hier en daar ontmoet, schijnt niet van verontrustenden aard. De peulmade, die zich hier en daar sterk ontwikkelt, geeft echter meer reden tot ongerustheid.

Vlas. Vrij algemeen luiden de berigten omtrent het vlas zeer gunstig, daar hetzelve lang van halm is, deugdzaam van gehalte schijnt en rijk bloeit en daardoor veel zaad belooft. In het tweede kanton schijnt de toestand van dit gewas minder gunstig, vele percelen vlas staan daar weinig beter dan ten vorigen jare; algemeen is de bloei daar te spoedig begonnen, waardoor men vreest dat hetzelve niet lang zal worden.

Cichorei. De cichorei belooft een matig goed gewas; de droogte was oorzaak dat het zaad niet gelijk ontkiemde, zoodat hetzelve over het algemeen eenigzins dor is opgekomen.

Erwten beloven over het geheel een matig gewas. Over het geheel staan zij slechts middelmatig weinig beter dan ten vorigen jare, zeker ten gevolge dat dezelve door het natte voorjaar laat zijn gepoot en de daarop gevolgde koude en droogte den groei hebben belemmerd.

Boonen. Van dit gewas verwacht men ten gevolge derzelfde oorzaken dezelfde gevolgen; meestal zijn de boonen te vroeg aan het bloeijen geraakt, waardoor men vreest voor kort, weinig uitgeschoten stroo en kleine, onvolledige vruchten.

Aardappelen. De aardappelen schijnen over het geheel minder te zullen slagen dan het vorige jaar; dit althans wordt zeer algemeen gemeld. Het tweede kanton schijnt hierop eene gunstige uitzondering te maken. De aardappelziekte heeft zich echter daar even als elders geopenbaard.

Gras- en hooilanden. Bijna overal was in het afgeloopen voorjaar overvloed van gras en heeft de hooioogst de meest gunstige resultaten opgeleverd. In het noordelijkst gedeelte van dit gewest was echter de stand der graslanden minder gunstig, doch is de hooioogst vrij goed uitgevallen. De aanhoudende droogte werkt op het nagras minder gunstig.

SCHEEPVAART OP CHINA IN 1858.

Bij het Departement van Kolonien zijn van den Nederlandschen Consul te Canton de volgende mededeelingen ontvangen aangaande de scheepvaart onder Nederlandsche vlag op China, voornamelijk op Macao, gedurende het jaar 1858.

Terwijl het getal der te Hongkong geankerde Nederl. schepen van 97, metende 51,119 ton, in 1857, op 74, metende 44,315 ton, in 1858 terugging, — een gevolg vermoedelijk van de minder gunstige resultaten door de reeders in eerstgenoemd jaar behaald, dat ook nog in het thans aangevangen jaar voelbaar blijft, niettegenstaande de teleurstellingen in andere oorden evenzeer geleden, — vertoonde ook Macao in 1858 eenige vermindering. Te dezer plaats zijn 45 schepen, metende 23,971 ton, aangekomen en vertrokken, tegen 52 schepen, metende circa 26,000 ton in het jaar te voren. In de eerste helft des jaars hield de rijst-aanvoer de Nederlandsche scheepvaart hier nog levendig; doch gedurende de daarop volgende politieke verwikkelingen verviel deze tot nagenoeg stilstand, waaruit zij zich later, bij het herstel van betrekkingen op vredesvoet, naauwelijks weder halverwege heeft kunnen opheffen. De handel in Chinesche producten naar Java hield in het laatst des jaars nog eenige schepen hier in lading. Het transport van koelies naar Havannah gaf in het najaar vooruitzigt op goede charters voor eenige bodems, dat echter, door weldra ontstaand gebrek aan vrijwillige emigranten, te niet ging. De uitvoer naar Britsch Indië en naar het noorden van China, welke, even als die naar den Indischen Archipel, nog niet of slechts gedeeltelijk naar Canton is terug verplaatst, gaf wegens de groote concurrentie en lage vrachtprijzen zeer weinig voordeel aan onze schepen.

Van de te Macao aangekomenen waren:

van Hongkong in ballast	12 sch.	8033 ton.
„ „ met gedeeltelijk aan boord geblevene invoerlading	4 „	2610 „
	16 sch.	10643 ton.
„ de Chinesche kust, met lading	5 „	1738 „
„ den Indischen Archipel, met rijst en diverse producten	22 „	10432 „
„ Whampoa in ballast	2 „	1158 „
	45 „	23971 ton.

en zijn vertrokken:

naar Java { met div. lad. 14 sch. 6783 ton / in ballast 4 „ 1903 „ }	18 sch.	8686 ton
„ de kust, met lading	6 „	2414 „
„ Havannah met koelies	4 „	3741 „
„ Singapore { met lad. 2 sch. 1016 ton / in ball. 6 „ 2557 „ }	8 „	3573 „
„ Hongkong, in ballast	4 „	2800 „
via Hongkong, met lading en passagiers naar Australië	1 „	800 „
via Hongkong, met lading en passagiers naar Californië	1 „	487 „
naar Bombay, met lading	1 „	620 „
„ Whampoa in ballast, ter belading naar Europa	2 „	850 „
	45 sch.	23971 ton.

Omtrent de Nederlandsche scheepvaart op Canton val alleen op te merken, dat die op verre na de cijfers van vroegeren vredestijd niet bereikte. Van de 13 Nederl. schepen, die te Whampoa ankerden, kwamen:

10 sch. 5496 ton met aan boord gebleven Indische lading van Hongkong;
2 „ 850 „ in ballast van Macao ter belading;
1 „ 400 „ in ballast van Hongkong ter belading;

en vertrokken:

4 sch. 1872 ton, met lad. n. Europa (Hamburg en Londen);
9 „ 4874 „ in ballast naar Macao en Hongkong;

13 sch. 6746 ton.

Emoy, dat vroeger in belangrijkheid voor onze vaart volgde op Canton, is thans na Hongkong het talrijkst door Nederlandsche schepen bezocht geweest, en heeft stellig verleden jaar betere voordeelen dan eenige andere haven in China opgeleverd. De vaart van daar op de kust en op den Indischen Archipel wordt gedurig levendiger, en zelden behoeven de schepen er lang op emplooi te wachten. De in ballast vertrokken schepen waren alle aangenomen om lading van elders af te halen. Van de 56 schepen, aldaar in 1858 ingeklaard, kwamen

sch.	ton,	
10	4917	met rijst en diverse producten van Singapore;
3	870	„ „ „ „ „ „ Batavia;
9	3798	„ „ „ „ „ „ Samarang;
1	425	„ „ „ „ „ „ Soerabaija;
1	440	„ „ van Bangkok (Siam);
5	2674	„ „ diverse lading van Hong Kong;
20	9102	„ „ „ van de kust;

56 schepen, metende 22,226 ton.

Er zijn vertrokken:

12 sch. 5300 ton met lading naar Java;
4 „ 2528 „ in ballast „ „
7 „ 2957 „ met lading „ Singapore;
1 „ 440 „ in ballast „ Bangkok;
32 „ 11144 „ met div. lading of in ballast naar de kust;

56 sch. 22369 ton.

Foochou is slechts door eenige Nederlandsche kustvaarders van de Emoysche vloot, ten getale van 8, metende 4451 ton, bezocht geweest; doch vormt op zich zelve geene markt voor vrachten, evenmin als Ningpo, Swatou, Hainam (op Formosa) en andere kleine havens, welke echter door ontwikkeling der kustvaart thans meer en bekend en geëxploiteerd worden.

Van Shanghai heb ik geene volledige opgaven kunnen bekomen dan alleen die over het najaar loopende, toen er slechts een paar Nederlandsche schepen aankwamen. De kustvaart derwaarts was minder bloeijend dan in het jaar te voren, en hare reeds geringe voordeelen worden doorgaans vernietigd door de aldaar zoo hooge havenonkosten.

In het algemeen kan men aannemen, dat het geheele getal der Nederlandsche schepen, welke in 1858 China bezocht hebben, weinig of niet is verminderd sedert het jaar te voren, en dat de voordeelen der vaart, hoe gering ook, betrekkelijk, en in aanmerking der teleurstellende resultaten van de scheepvaart in alle oorden der wereld over dat jaar, toch belangrijk mogten heeten.

De personen van WILLEM CORNELIS CINO, gepasporteerd Sergeant herkomstig uit Utrecht, en ADRIAAN VAN LIER, gepasporteerd Milicien uit de gemeente Serooskerken, worden uitgenoodigd zich te vervoegen ter secretarie dezer gemeente (afd. Militaire Zaken), ter afhaling van voor hen ontvangen stukken.

Burgerlijke Stand.

ROTTERDAM den 26 Julij.

OVERLEDEN: C. P. Neeleman, z., 1 j. — H. Danser, vrouw van J. Frenk, 34 j. — M. H. Doedens, d., 2 m. — M. Gersthagen, vrouw van J. G. Hazekamp, 49 j. — F. J. Trion, z., 16 d. — E. M. C. van Rugge, d., 11 m. — J. van 't Slot, z., 1 j. — J. S. Meijer, vrouw van A. Willebrands, 37 j. — G. van Aldenhoven, jd., 23 j. — C. W. Blösman, d., 5 m. — J. H. Stork, man van E. Bruning, 59 j.

BEVALLEN: K. Markz, geb. van Praag, levenl. d. — J. Gelder, geb. van Raalte, z. — H. van Wijk, geb. Rittel, z. — J. M. Oudenaarde, geb. Lauwaars, d. — J. Brenkman, geb. Teepe, z. — M. Panhuizen, geb. van der Linden, d. — M. L. de Vos, geb. Immink, d. — G. M. Smits, geb. Hueser, z. — A. L. Emons, geb. van der Werken, z. — E. L. Fraikin, geb. Doulière, d. — P. van Schijndel, geb. Zeylmans, d. — P. Sellemans, geb. Kraaipoel, z.

Scheepstijdingen.

Brouwersh. (W) *Aang.*
26 *julij* Monarch, Cookson, Newcastle (opgez. n. Rotterdam)

Hellevoet. *Aangek.*
26 *julij* Elve (st.), Hamburg
Bird, Walker, Newcastle
Albatross (st). Liverpool
Vertrokken.
Paul Johan, Kooy, Batav. (per Kinderdijk)
Hilda, Cloak, Newcastle
Express, Randell, Hartlepool
Adriana Francisca, v. Eyk, Middlesbro'
Helena, Permien, Oostzee
Laura, Svane, Koningsb.
Catharina, Thaden, dito
Rieka, Puister, dito
Leo (st.), Londen
Batavier (st.), dito
Diogenes, Korff, avontuur
De schepen Helena en Diogenes zijn op de reede teruggekomen.
(W. — N. W.)

Brielle (W.) *Aangek.*
26 *julij* Ivanhoe (st.), Leith
Bordeaux (st.), Bordeaux
Julia, Hahn, Riga
Vertrokken.
26 Cecilie, Svensen, Stavanger
Fairy Queen, Carver, Newcastle
Ida, Hansen, dito
Catharina, Bekkering, Kroonstad
Johanna, Heeren, Koningsbergen
Angelina, Bliedecker, Gothenburg
Walker, Heans, Shields
Stadt Leer, Cramer, Riga
Van de heden morgen gezeilde schepen zijn Walker en Cecilie in zee, de overige op de reede terug.

Maassluis (W.) *Aang.*
26 *julij* Three Brothers, Gilbert, Maidstone
Integrity, Harnden, Rye
Vertrokken.
George, Beavis, Sunderl.
Warrior, Smith, dito
Defiance, Bowntree, dito
Victory, Joss, dito
Tumbuctoo, Appleyard, Newcastle
Monica, Wardell, dito
Dove, Jeffels, dito
Doris, Home, dito
Haidee, Wilkinson, dito
Celt, Blakeston, dito
Freerk Jan, Smit, St. Petersburg
De Wilhelmina Henriette is heden morgen per stoomb. Klok in zee gesleept.

Texel *Aangek.*
24 *julij* Julie, Bruun, Frederikstad
25 Ranger (st.), Londen
Richard Mount, Kenney, Sunderland
Isabella, Holbrook, Hartlepool
26 Jan van Schaffelaar, Verbeek, Sydney
Albus, Nelson, Charleston (A)
Twee Gezusters, de Jong, Noordwijk
Vertrokken.
25 Harmony, Shipley, Sunderland
Hans Jacob, Lafrentz, Seaham
Drafna, Nicolaisen, Frederikstad
Fredrika, Dahm, Drammen
(N. — W. N. W.)

Vlie *Aangek.*
23 *julij* Vrouw Elisabeth, Top, Dantzig
Johanna, Gill, Frederikst.
Erstatningen, Larsen, Tvedestrand
Vertrokken.
23 George V (st.), Harburg
25 Anna Paulowna (st.), Koningsbergen

Zierikzee *Aangek.*
24 *julij* Clemens, Persoon, Newcastle

Vlissingen *Vertr.*
22 *julij* Rio Packet, Daems, Konstantinopel

—o—

Sydney *Aangek.*
... *april* Koophandel, Crevecoeur, Manilla

Baltimore *Vertr.*
9 *julij* David Stewart, Prentiss, Amsterdam

New-York *Uitgekl.*
9 *julij* Marshall, Jordan, Rotterdam

Boston *Aangek.*
3 *julij* Graaf Adolf, Prange, Maroim
(Zijnde niet te New-York aangekomen, als bevorens abusivelijk is gemeld.)

Ibralla *Vertr.*
10 *julij* Margaret., de Jong, Queenst. of Falm.

Galatz *Vertr.*
8 *julij* Annechina, v. d. Wijk, Queenst. of Falm.

Cagliari *Aangek.*
15 *julij* Zwijger, Wolthers, Genua

Barcelona *Aangek.*
18 *julij* Martha Alida, Karst, Cardiff

Gibraltar *Aang.*
15 *julij* Amstel, v. Duyn, Berdianski

Ballina *Zeilkl.*
21 *julij* Susanna Elsina, Krans, Liverpool

Liverpool *Vertr.*
22 *julij* Bertha, Williams, Rotterdam
24 Donegal, Tupman, Dordrecht
Uitgeklaard.
23 Jacob van Cleef, Tholen, St. Petersburg
In lading.
Afiena, Goosens, Nerva

Falmouth *Aangek.*
23 *julij* Marchina Rosetta, Koning, Venetië
Vertrokken.
24 Zeemeeuw, Zwaal, (v. Triëst) Glasson Dock

Bij **Goudstaart** *Aang.*
22 *julij* Anna, Dabroek, Java n. Amsterdam (130 dagen reis)

Bij **Wight** *Aangek.*
22 *julij* Bordeaux, Gnodde, Tarragona n. Londen

Deal *Gepass.*
24 *julij* Fanny, Wulff, Soerabaija n. Londen

Londen *Uitgekl.*
23 *julij* Phemie, Arnold, Amsterdam

Gravesend *Aangek.*
23 *julij* Hendrika, Norrköping
24 Leveret, Gale, Rott.
Neeltje, v. d. Zee, Dokkum
Emma, Hall, Alkmaar
Jacobus Begeman, Reijer, Groningen
Margaretha, Slik, Stockholm
25 Cuba Packet, Harken, Havanna

Harwich *Aangek.*
24 *julij* Coral, Cracknell, Rotterdam (vertrokken n. Ipswich)

Gainsbro' *Aangek.*
24 *julij* Jeannette, Eckhoff, Amsterdam

Hartlepool *Aang.*
22 *julij* Johanna Ettina, Schuur, Stettin

Shields *Aangek.*
23 *julij* Prince Albert, Clark, Rott.
Zeeploeg, Braamhorst, Zwolle
Vertrokken.
John William, Rott.

Newcastle *Uitgekl.*
(tot 23 *julij*) Zeevaart, Mets, Alexandria (E.)
Jantje Tuinema, Sikkens, St. Petersburg
Hendrika, Nuisker, dito
Vasco de Gama, de Groot, Dordrecht
Frits & Betsy, Stuit, Riga

Charlestown *Aang.*
22 *julij* Mercurius, Karsies, Aberdeen
23 Trijntje Doornbos, Middel, dito

Dundee *Aang.*
22 *julij* Stad Enschedé, Niggebrugge, Zwolle

Alloa *Vertrokken*
23 *julij* Jacoba Gezina, Rinks, Rendsburg

Bremerhav. *Aang.*
22 *julij* Annechina, Emmelkamp, Memel

Swinemunde *Vertr.*
21 *julij* Amica Manu, Peper, St. Petersb.
22 Johann Theodor, Fulfs, Rotterdam
Jonge Marie (st.), Naunings, Amst.

Dantzig *Aangek.*
20 *julij* Anna, Veldkamp, Aalborg
Vertrokken.
20 Christina Wubbegina, v. d. Werp, Bremen
Zwaantina Margar., de Vries, dito
21 Sophia, Hansen, Havre
22 Burgem. van Setten, Pik, Bordeaux
Elise, Dunker, Schiedam

Pillau *Vertr.*
20 *julij* Johanna Maria, Schummelketel, Christiansand
Anna, Staal, Stettin

Memel *Aangek.*
20 *julij* Geertina, Meijer, Koningsbergen
Vertrokken.
19 Jacoba, Teensma, Wezer

Bolderaa *Vertr.*
17 *julij* Cornelia, Leeuwen, Groningen
El Nathan, Knudsen, Holland
Adolf Eduard, Teensma, Elseneur
Willem, Molenaar, dito
Aangekomen
18 Jeltina, Korter, Liverp.
Frouwina Elisabeth, de Jonge, Shields
19 Anna Sieberdina, Petersen, Newcastle

Kroonstad *Aang.*
15 *julij* Roelfina Kuiper, Hazewinkel, Liverpool
16 Heerenveen, Prins, Rott.
17 Renske, Mooi, Amst.
18 Piet Hein, Meijer, dito
Vertrokken.
17 Catharina Knelsina, Vos, de Maas
Elsina Geertruida, Mulder, Portsmouth
Harberdina, Bakker, Queenstown
Henriette, Wever, Kirkaldy
Hendrika Hillechina, Kuiper, Brugge
Johanna Wilhelmina, Faber, Kopenhagen
Hendrika, de Jonge, dito
Zeeploeg, v. d. Wal, dito
Urana, Banting, dito
Afina Agatha, Mulder, d.°
Fennegina, Puister, dito
Stad Goor, Veldhuis, d.°
Johanna, Udema, dito
Twee Gebroeders, Branbergen, dito
Zeemeeuw, Boekhout, d.°
Gezina Jantina, Vissinga, dito
Geesina, de Boer, dito
Willem v. d. Voort, Carst, dito
Hermanna Das, Das, d.°
Johanna Petronella, Visser, dito

Archangel *Aangek.*
9 *julij* Drie Gezust. Post, van Emmen, Delfzijl
Anna, Hillebrandt, Hull
11 Catharina Hermanna, Visser, Hamburg
Uitgeklaard.
9 Eliza, de Boer, Rotterd.
11 Jantje Doornbos, Addens, Schiedam
12 Coronie, Mos, Texel

Christiania *Aangek.*
15 *julij* Wilmina, Gruppelaar, Termunterzijl

Gothenburg *Uitgekl.*
20 *julij* Cornelia, Jentsema, Engeland

Kopenhagen *Aang.*
25 *julij* Jonge Paul (st), de Jong, Riga (vertr. n. Amst.)

Elseneur *Aangek.*
20 *julij* Reintje, Teensma, St. Petersb. n. Amst.
Margaretha Hendrika, Datema, Dantzig n. d.°
Elisabeth, Duit, Riga n. dito
21 Arnoldina Catharina, v. d. Velde, St. Petersb. n. Chatham
Elisabeth Lollina, Carst, St. Pet. n. Amst.
22 Geertruida Femina, Bakker, Koningsb. n. de Elve

—o—

Dungeness 23 julij. Uit de alhier gezonken Ned. stoomboot Sophie zijn opgevischt en hier aangebragt 179 blokken tin.

Galveston 2 julij. Het schip Clara, kapitein Ocket, van Antwerpen naar Vera-Cruz, is heden alhier binnengeloopen; rapporteert den 25 junij door een orkaan beloopen te zijn, waarin het zeilen en rondhout verloor; alleen de lagere masten, schoon meer of min beschadigd, waren staande gebleven; is niet lek, en de kapit. meent dat de lading onbeschadigd is.

—o—

Gepraaid:

Den 9 julij, op 46° 1′ NB. en 12° 2′ WL., Jan Pietersz. Koen, P. A. C. Hugenholtz, v. Amst. n. Batavia.

Den 11 julij, op 45° 14′ NB. en 10° WL., een schip, toonende n.° 3 onderscheidingswimpel 46. (Volgens de S. & M. G. zou dit de Zalt-Bommel zijn, doch er is thans geen schip van dien naam.)

—o—

25 julij. De wind te **Falmouth** stil en te **Deal** Z. Z. O.

—o—

Aangek. Passagiers.

Te **Nieuwe Diep**, van Sydney, per Jan van Schaffelaar, kap. Verbeek: de heer H. J. Jansen.

—o—

Rivierberigt.

Rotterdam. Hoog water 27 julij: 1ste getijde 0 ure 59 min.; 2de get. 1 ure 23 min.

Arnhem. Waterhoogte 24 julij 1.35 en 25 dito 1.32 el.

Keulen. Rijnhoogte 25 julij 6 v. 10 d. Rijnl.

VERTREK der SPOORTREINEN.

Hollandsche Spoorweg.

Van Rott. naar Amsterdam: 7, 9.30, 11.40, 3.30, 7.45.
" " alleen n. 's Hage: 9.35 des av. en Zond, 5 's midd.
" Amst. naar Rotterdam: 8, 10.25, 1.30, 4.30, 7.30.
" 's Hage alleen n. Rott.: 8.30. 's morg. en Zond. 8.30 av.

Spoorweg Antwerpen-Rotterdam.

Van Rott. naar Antwerpen en Breda: 10.—, 2.45.
" Breda naar Rott. en Antwerpen: 6.50, 12.35. 5.20.
" Antwerpen naar Rott. en Breda: 7.45, 12.20.
alleen naar Breda en Moerdijk: 5.25.

Rhijn-Spoorweg.

Rott. n. Utr., Amst., Arnh.: 7.—, 10.—, 12.15, 1.30, 5.15, 7.15
Amst. n. Utr., Rott., Arnh.: 7.20, 10.35, 12.30, 2.30, 6.—, 7.45
Arnh. n. Utr., Amst., Rott.: 6.30, 9.45, 11.35, 12.30, 6.50, —
Utr. n. Rott. 6.30.— Utr. n. Amst. 6.45, beide behalve Zondag.

Cargalijsten.

Rotterdam.

LONDEN, Earl of Auckland, W. W. Appleton. — 70 b. Katoen, C. Steinweg; 19 v. Koffij, 51 v. Kokosolie, 10 v. Grondnotenolie en 1 b. Gom-Elastiek, J. H. Claus en J. Raulino; 10 v. Koffij, Coomans, Born en Philippi; 25 v. Kokosolie en 5 k. Schellak, C. Hemmann en Co.; 2 b. Saffloer en 5 b. Zijde, F. A. Voigt en Co.; 21 k. Gom, 1 p. en 1 oksh. Wijn, van der Kun en van Schelle; 4 b. Vellen, 1 b. Gom-Elastiek, 1 Water-Machine en 2 k. Boeken en Platen, Boomer en Co.; 1 k. Pillen enz. en 4 k. Koopmans., P. A. van Es en Co.; 2 oksh. Ale, J. Gibson; 1 k. Guttapercha Manufacturen, J. B. Crol en Co.; 1 v. Koopm., H. Braakman en Co.; 1 k. en 1 b. dito, Wolff en van Buren; 1 k. Hoeden, C. L. Ringrose en Co.; 1 k. Koopmans., L. J. Noyon; 1 k. Machinerie, Mostert en Zn.; 1 b. Zijde, A. T. Sölling en Co.; 40 k. Suiker, 1 k. Ivoorzwart, 5 z. Peper, 1 v. Salacetosella, 1 v. Amandelolie, 2 k. Rhabarber, 2 v. Arsenicum, 19 k. Schellak en 2 pakk. Koopm., Order.

Amsterdam.

SANTOS, Martha, Haesloop. — 3700 b. Koffij, Deichmann en vom Rath.

Beurstijdingen.

PARIJS den 25 Julij.

Frankrijk 3 pc. a cont. 68, 68.10, 68.05; dito op ult. 68.15, 68.35, 67.85, 68.15; dito 4½ pc. contant 95.90, 96; dito op ultimo —; Fransche Bank 2900; Crediet Mob. 806, 800, 812.50, 807.50. Rusland 4½ pc. —; dito Spoorw. 501.25 a 502.50. Napels 5 pc. 108. Spanje 1½ pc. 31½; buitenl. 3 pc. oude 42½ en nieuwe 41¾.

De stemming was heden vrij gunstig. De 3 pc. Fransche fondsen sloten a cont. 25 en op ult. 15 centimes hooger dan zaturdag. De actien der Fransche Bank 50 francs hooger.

LONDEN den 25 Julij.

3 pc. Cons. cont.	94⅞	a	95	3 pc. Peru....	68	a	70
id. id. op tijd	94⅞	-	95	4½ pc. id. Urib.	78	-	80
5 pc. Oostenrijk	75	-	80	id. te New-Y.	77	-	79
4½ pc. België..	96	-	98	3 pc. Portugal.	43	-	45
5 pc. Braz. 1824	102	-	104	5 pc. Rusland.	110	-	112
id. 1829/39...	—	-	—	4½ pc. idem ex c.	98	-	100
id. 4½ pc. 1852	93	-	95	3 pc. Spanje...	43	-	45
idem 1858....	93	-	95	1½ pc. idem...	31½	-	32½
6 pc. Buen.-Ayr	71	-	73	idem Amort. ..	9½	-	10½
6 pc. Chili....	100	-	103	id. Cert. Coup.	4½	-	4¾
3 pc. idem....	68	-	72	5 pc. Sardinië.	86	-	88
5 pc. Denemark	98	-	102	6 pc. Turkije..	79	-	81
3 pc. idem...	—	-	—	idem Nieuwe..	69	-	71
2½ pc. Holland.	65	-	67	4 pc. idem....	104	-	105
4 pc. idem....	100	-	102	3 pc. Venezuela	28	-	29
Ecuador......	15	-	16	idem Uitgest..	15	-	16
id. Land-waar,	3	-	5	Wissel Amst. krt.	11.11½	a	12½.
2½ pc. Grenada.	17	-	18	idem 3 m.....	11.14	-	14½.
id. Uitgestelde	5	-	5½	id. Rott. 3 m...	11.14	-	14½.
3 pc. Mexico.	18½	-	19	id. Parijs kort....	25.2½	-	12½.
4½ pc. Peru...	89	-	91	idem 3 m......	25.30	-	32½.

Meer geruststellende berigten van het Vasteland oefenden heden een gunstigen invloed uit op de fondsen.

ROTTERDAM den 26 Julij.

				l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl...	Werk. Schuld. 2½	pct.		63⅞		
"	dito dito.....4	"		96½		
Thesaurie	Amsterdam... 5	"		105½		
Spanje,..	Obl. 3 pc. nu 1½	"		31 7/16	31 11/16	31 7/16
Portugal,	Obl. 1856/57...3	"		43¼	43 5/16	43 5/16
Rusland,	bij Stiegl. 1855.5	"		100½	100⅝	100½
"	Spoorw. Aand. ƒ	"		221½		
Pruissen,	5	"		99 11/16		
Oostenr.,	Metalliek.......2½	"		30⅞	31⅛	31⅛
"	Nationale.......5	"		62	62¾	62¼
Grenada..	Obligatien......3¾	"		16 7/16	16 9/16	16 9/16
Mexico,...	Obligatien....3	"		18⅜		

Oostenrijksche fondsen konden zich heden op het verhoogde standpunt niet handhaven, en weken in prijs terug, hetgeen op de overigen niet zonder invloed bleef, zoodat de stemming over het algemeen iets flaauwer was.

Het Committé der Effectenhandelaren,
H. A. MARCELIS, Secretaris.

Laatste prijzen ten drie ure: Nederlandsche Werkel. Schuld 2½ pc. 63 7/16. Spanje 1¾ pc. 31⅝; dito Certificaten Coupons 4 5/16. Rusland, Spoorweg-Aandeelen ƒ 221½. Oostenrijk Metalliek 2½ pc. 31; dito Nationale 5 pc. 62½ a 62⅝, gebl. 62¼. Grenada 3¾ pc. 16⅜.

AMSTERDAM den 26 Julij.

			l. k.	h. k.	gbl. k.
Nederl.,..	Werk. Schuld 2½ pCt.		63½	63¾	63¾
"	dito dito 3	"	75⅝		
"	dito dito 4	"	96 13/16	97	96 13/16
"	Amort-Synd...3½	"			
"	Handel-Maats.4½	"	128	128½	128
"	O. I. Leeninge	"	96	96⅛	
"	Aand. Holl. Sp.	"			
"	Rijn-Spoorw...4½	"			
"	Maats. v. Weld.4	"			
België,...	Cert. Rothsch.2½	"	51⅝		
Frankrijk,	Certificaten....3	"			
Spanje,..	Buitenlands...1½	"	31¾	32	32
"	dito 3	"			
"	Binn. a ƒ 60003	"	40⅞	41 1/16	40 15/16
"	Amort. Schuld........		9⅛	9⅝	
"	Bew. v. Coup........		4 7/16		
Portugal,	Oblig............3 pCt.		44 7/16	44 9/16	44 9/16
"	dito 1856/57..3	"	43⅝	43⅝	43 9/16.
"	dito Uitgest...				
Rusland,	Obl. Hope en C.5	"	104¼	104⅜	104⅜
"	dito 1828/29..5	"	102¼	102¼	
"	Cert. 1831/33..5	"	89		
"	dito 1840......4	"			
"	dito Stieglitz..4	"	85⅞	86¼	86¼
"	dito d.° Nieuwe5	"	94¾		
"	dito d.° 1855 N.5	"	100¾	100⅞	
"	dito te Londen4½	"	96¼		
"	dito v. Assign.6	"	65¾	66	
"	Inschr. dito...6	"			
Polen,....	Aand. 1835..........ƒ		154½		
"	Obligatien......4 pCt.		79 5/16	79⅜	
Oostenr.,	Obl. Goll en C.5	"			
"	dito dito 4	"			
"	dito Met. Oude5	"	58⅝	58⅞	58⅝
"	dito N. te Ams.5	"	74¾	75	75
"	dito Nat. Met.5	"	62½	62¾	62 9/16
"	dito Metall.....2½	"	31 5/16	31⅜	31 5/16
"	Wen. Ad. 12504	"	275	276	
Brazilië,	1824, £ 100, 5	"	99		
Equador,	£ 100..........1	"			
"	Onbepaalde....1	"			
Venez.,...	Obligatien......3	"	27½	27¾	
"	Uitgestelde....1½	"	15		
Grenada,	Obligatien......3¾	"	16¼	16½	
"	Uitgestelde....	"	5	5 1/16	
Mexico,..	Obligatien......3	"	18¼		
"	dito Onbep....3	"			
Illinois,	7	"	81⅝	81⅛	

Handel-Maatsch. 128 a cont. Rusland, Cert. Adm. te Hamb., 5 pc., 93¾; dito te Londen, 5 pc., 98; dito Spoorw. Actien, volgef., 221½, 223; dito Hypotheek, 4½ pc., 87. Pruissen, 5 pc., 99⅞, 100 1/16. Weener Bankactien ƒ 871 a ƒ 874; idem Aand., 1839, ƒ 292. Brazilie, 1852, 4½ pc., 91; dito 1858, 4½ pc., 91¼. Philad., bij Hope & Co., Lr. A, ƒ 95½. Galveston 71½, 71¾. N. Loten 91.

Beleening 3 pc. Prolongatie 2½ pc. Disconto 3 pc.

Hollandsche fondsen iets vaster. Van vreemde fondsen was er eenige handel in Spaansche, Portugesche en Russische, die allen iets williger bleven. Oostenrijksche gingen aanvankelijk ten gevolge van verkooporders eenigzins achteruit, maar herstelden zich later weder vrij goed.

Laatste prijzen ten 5 ure: Holland, 2½ pc., 63¾. Spanje, 1½ pc., 31 15/16 a 32; dito Binnenl., 3 pc., 40 15/16. Oostenrijk, Metall., 5 pc., 58½ a 9/16; dito Nat., 5 pc., 62 9/16 a ¼.

Officiële Wisselkoersen.

ROTTERDAM 26 Julij.

	2 maanden.	Kort.
Londen...	11.55	11.60
d.° 3/m.	11.52½	—
Parijs . .	55⅛	55 7/16
d.° 3/m.	54 15/16	—
Bordeaux.	54½	55 3/16
Genua. . .	45	—
Livorno. .	38½	-
Napels . .	79	—
Petersb. .	165½	—
Hamburg.	34 15/16	35 3/16
d.° 3/m.	34½	—
Antwerp .	—	1½ v

	6 weken.	Kort.
Frankfort	99½	—
Augsburg	99	—
Weenen. .	95	—
Triest. . .	94½	—

Disconto 3 en 3½ pc.

AMSTERDAM 26 Julij.

	2 maanden		Zigt.	
Londen. .	11.55	g	11.62½	p
Parijs. . .	55	g	55½	g
Bordeaux.	54½	g	55½	g
d.° ½ m.	55½	g	—	g
Genua . .	44½	g	—	g
Livorno. .	38½	g	—	g
Napels . .	79	g	—	g
Hamburg.	34½	g	35⅛	g
	3 maanden.		**Zigt.**	
Madrid . .	234	g	—	g
Cadix. . .	236	g	—	g
Sevilla . .	233	g	—	g
Bilbao . .	233	g	—	g
Lissabon .	39½	g	—	g
Porto. . .	39½	g	—	g
Petersb. .	164	g	—	g
	6 weken		**Zigt**	
Weenen ..	95	g	—	g
Augsburg	99	g	—	g
Frankfort.	99½	g	—	g

Rotterdam ½.

Handelsberigten.

ROTTERDAM den 26 Julij.

BOTER. 1ste kwal. ƒ 48, 2de dito ƒ 46, 3de dito ƒ 44.

GRANEN. Tarwe: 169 ℔ Hoogl. Kleefs. ƒ 280; 162 ℔ Jar. dito ƒ 295; 163 ℔ Bov. Ris ƒ 270; 161 ℔ Bovenlandsche ƒ 260.

SCHIEDAM den 26 Julij.

GRANEN. Verkocht: Gerst, 128 ℔ Libau ƒ 170 6/w.
MOUTWIJN per Ned. Vat zonder fust ƒ 14.75.
JENEVER, " " " " " - 20.25.
Amst. proef, " " " " " - 21.50.
alles zonder de belasting.
SPOELING, per Ketel .... - 0.30.

AMSTERDAM den 26 Julij.

TABAK. Heden zijn uit de eerste hand afgedaan 60 v. Maryland per Flora M'Donald en 110 cer. Embalema.

HUIDEN. Tegen 10 Aug. zijn te Rotterdam bij inschrijving aangeboden: 2676 Koe- per Hendrika, 1593 dito per Catharina Wilhelmina, 1620 dito per Abel Tasman, 1659 dito per Hollandia, 33 dito per Krimpen a./d. Lek en 47 dito per Paul Johan.

Van Banca TIN is heden 1 ceel tot ƒ 85 gedaan.

Bruine Berger LEVERTRAAN is tot verhoogden prijs bij partij afgedaan.

LONDEN den 25 Julij.

KANEEL. In de heden gehouden veiling van 2000 rollen is slechts een klein gedeelte verkocht. De prijzen zijn 1 d. lager. — TALK stil maar vast; P Y C disp. 53/3.

GRAANMARKT. Binnenlandsche Tarwe traag verkocht tegen 1 a 2 sh. hooger per q. dan jl. maandag; buitenlandsche insgelijks iets hooger met meer vastheid dan levendigheid in den omzet. Meel vast. Gerst onveranderd. Haver idem. Boonen prijshoudend. Erwten stil met onveranderde prijzen. Lijnzaad onveranderd met beperkten omzet.

Van den 18 tot den 23 dezer werden aangevoerd 2484 q. binnenl. en 16,673 q. buitenl. Tarwe, 178 q. binnenl. en 7368 q. buitenl. Gerst, 1385 q. binnenl. en 27,370 q. buitenl. Haver; 188 q. binnenl. en 110 q. buitenl. Boonen; 58 q. binnenl. Erwten en 1108 z. binnenl. en 1950 z. buitenl. Meel.

VEEMARKT. De invoer van Vee van het Vasteland was vrij aanzienlijk durendede de vorige week en bestond uit 1300 Runderen, 542 Kalveren, 6246 Schapen, 193 Varkens en 3 Paarden, te zamen 8314 stuks, tegen 3391 in dezelfde week van het vorige jaar en 7474 in 1857. Voor de beste Runderen werden iets hoogere prijzen besteed; Schapen vast in prijs; Varkens iets lager en moeijelijk te verkoopen. Aangevoerd waren 4140 Runderen, 325 Kalveren, 28,900 Schapen en 440 Varkens.

ANTWERPEN den 25 Julij.

GRANEN. De markt is stil en onveranderd. Inl. Tarwe ƒ 10⅞; Inl. Rogge ƒ 6⅜ a ƒ 6½. Oliezaden niet gevraagd. — Van SUIKER zijn verkocht 30 k. Havanna disp. en 200 k. dito op levering. — Van TERPENTIJNOLIE zijn 25 v. op levering verkocht. — HARST. 100 vtjes. blanke zeer mooije kwaliteit vonden tot een hoogen prijs nemers.

HAVRE den 23 Julij.

KATOEN. Op de gunstige berigten van Liverpool met meer handel. Omzet 1300 b. tot ferme prijzen in de verhouding van fr. 106 a 107 voor bas New-Orleans. — KOFFIJ zonder eenigen handel van belang. — SUIKER wordt hooger gehouden. 271 k. Havanna n.° 12 bedongen fr. 36.25. — INDIGO. 14 k. Bengaal vonden nemers. — HUIDEN. Voor 962 st. drooge gez. Chili betaalde men fr. 100. — In Rijst ging niets om. — WOL blijft prijshoudend. 13 b. Buenos Ayres zijn tot fr. 2.05 verkocht. — Van COCHENILLE zijn afgedaan 33 k. grijze Guatemala tot fr. 5.25 a 5.40 naar kwaliteit.

HAMBURG den 25 Julij.

KOFFIJ onveranderd. Omzet 2500 b. Rio en Santos. — ZINK. 3000 ctr. per Aug. zijn tot 13.6; 2000 ctr. loco/Aug. tot 13.8; 1500 ctr. loco/Sept. tot 13.10 en 500 ctr. loco/Aug. tot 13.8 verkocht. — GRANEN. Tarwe stil. Rogge onveranderd en iets flaauwer. — RAAPOLIE per Oct. 22.8, per Mei 22.12 a 22.10.

NEW-ORLEANS den 14 Julij.

KATOEN onveranderd, middling 11½ c. Aanvoer in de diverse havens 8000 b. tegen 12000 in A.° P.° Uitvoer naar Engeland 10000 b. tegen 38/m. b. en voorraad 208/m. b. tegen 212/m. in 1858.

Advertentien.

Voor de vele bewijzen van belangstelling, bij gelegenheid van ons Huwelijk betoond, betuigen wij, ook namens onze Betrekkingen, onzen hartelijken dank.

H. A. SCHADEE.
J. H. SCHADEE,
BROUWER.

Rotterdam
26 *Julij* 1859.

Ondertrouwd:

D. J. MOLIJN,
van *Rotterdam*,
met
J. J. VAN UIJE.

Middelburg,
25 *Julij* 1859.

Bevallen van eene DOCHTER *C. L. DE MONCHY*, geb. VAN DER HOOP.

Rotterdam 26 *Julij* 1859.

DIRECTEUREN van de **Maatschappij van Assurantie, Discontering en Beleening der Stad Rotterdam**, hebben tegen 1° Augustus aanstaande bepaald eene

UITDEELING

van **Vijf en Dertig Gulden** over iedere Actie, zullende tot betaling van dien worden gevaceerd van den 1 Augustus voornoemd tot den 15den daaraanvolgende, des voormiddags, ten Kantore van gemelde Maatschappij, in de Wijnstraat, wijk 2, n.° 123.

Directeuren noodigen de Actiehouders uit om de nu **gesloten Rekening** van het geëindigd Boekjaar door zes Visitatoren uit hun midden te doen onderzoeken, en tot Benoeming derzelve hunne Stembriefjes te bezorgen aan het Kantoor der Maatschappij, alwaar van Maandag den 25sten tot en met Zaturdag den 30sten dezer maand, elken voormiddag, van tien ure af tot één ure, gelegenheid zal zijn die in eene geslotene Bus te steken.

Eene Lijst der Deelhebbers en gedrukte Stembriefjes zullen aldaar voor de Aandeelhouders, die aan de Stemming wenschen deel te nemen, voorhanden zijn.

Van den uitslag der Benoeming zal openbaar kennis worden gegeven.

Rotterdam 23 *Julij* 1859.

De Heeren HOPE & Co. adverteren, dat op Maandag den 1sten Augustus en vervolgens, ten Kantore van de *Associatie-Cassa*, zal worden gevaceerd ter Betaling van de op dien datum verschijnende **COUPONS** der Obligatiën ten laste van den *Staat Louisiana*, door de Citizens Bank van Louisiana bij hen betaalbaar gesteld; alsmede van de **COUPONS** der Schuldbekentenissen ten laste van de *Citizens Bank* zelve.

Amsterdam, 25 *Julij* 1859.

Degenen die iets te vorderen hebben van, verschuldigd zijn aan of Gelden of Papieren onder hunne berusting hebben, behoorende tot de Nalatenschap van wijlen den Wel Edelen Heer **WILHELMUS JACOBUS GUEDING**, gewoond hebbende en den 19 Februarij 1859 overleden te Rotterdam, aan de Nieuwehaven, gelieven daarvan vóór den 15 Augustus dezes jaars **Opgave** en **Afgifte** te doen aan en ten Kantore van den Notaris W. A. VAN BIJLERT, te Rotterdam, aan de Hoogstraat, wijk 7, n.° 82.

ROTTERDAM—NEWCASTLE.

Voor Passagiers en Goederen.

Het Stoomschip **LORD RAGLAN**, Kapitein **John Hart**, zal van hier naar **NEWCASTLE** vertrekken ZATURDAG 30 dezer, des morgens vroeg.

Adres bij *D. BURGER & ZOON.*

STOOMBOOTVAART
OP
SCHOTLAND,
voor PASSAGIERS en GOEDEREN.

Naar LEITH

het Stoomschip **IVANHOE**, Kapitein **John Cairns**, vertrekt ZATURDAG 30 JULIJ, des morgens vroeg.

Adres bij *GEORGE LEVINGSTON* en *J. A. HOUWENS*, Agenten te Rotterdam, en bij *DONALD R. MACGREGOR*, Agent te Leith.

Te ROTTERDAM
ligt in Lading
naar
BATAVIA, SAMARANG EN SOURABAIJA,
voor PASSAGIERS en GOEDEREN,

het **snelzeilend gekoperd Nederlandsch FREGATSCHIP „*HOLLANDIA*,"** Kapit. ***P. Wap***, hebbende uitmuntende inrigtingen voor PASSAGIERS en voerende eenen geëxamineerden Scheepsdoctor, alsmede eene Melkgevende Koe.

Adres bij de Reeders, de Heeren *A. F. EBELING & Co.*, en de Cargadoors *P. A. VAN ES & Co.*

Te ROTTERDAM
ligt in Lading
NAAR
KANAGAWA,
bij JEDDO (Japan),
via BATAVIA,

voor **Goederen** en **Passagiers**, waartoe hetzelve uitmuntend is ingerigt, het extra **snelzeilend Nederlandsch gekoperd BARKSCHIP *KRIMPEN AAN DE LEK***, Kapitein **W. Ouwehand**, om in het begin van de maand **November 1859** te vertrekken.

Informatien zijn te bekomen bij den Reeder MURK LELS, te *Alblasserdam*, en bij de Cargadoors KUYPER, VAN DAM & SMEER, te *Rotterdam*, en DE CONINGH & Co., te *Amsterdam*.

KWEEKERS
van en
KOOPLIEDEN

in de volgende ARTIKELEN, als: **Aardappelen, Appelen, Pruimen, Druiven, Rammenassen, Uijen, Boonen, Erwten** en **Linzen**, worden verzocht de naaste Prijzen en Verkoopvoorwaarden op te geven aan

T. J. STEVENS & Co.,
4, Angel Court, Throgmortonstreet,
LONDEN.

Notarishuis te Rotterdam.

HEDEN, WOENSDAG den 27 JULIJ 1859,

DES NAMIDDAGS TEN *VIJF* URE,

AFSLAG VAN:

Vier HUIZEN met OPEN GROND en ERVEN, toegang hebbende aan de westzijde van de Saladekade 13—447 tot 450, groot 2 Roeden 35 Ellen. In Trekgeld ƒ 2650.

Een Stuk MOESLAND, groot 4 Roeden 20 Ellen. In Trekgeld ƒ 785.

Een Stuk DITO, groot 6 Roeden 20 Ellen. In Trekgeld ƒ 1190.

Een Stuk DITO, groot 10 Roeden 40 Ellen. In Trekgeld ƒ 2000.

Een TUIN, KOEPEL en ERVE, 13—433*a*, met een Stuk MOESLAND, te zamen groot 5 Roeden 20 Ellen. In Trekgeld ƒ 1570.

Een TUIN, KOEPEL en ERVE, 13—433, groot 5 Roeden 30 Ellen. In Trekgeld ƒ 1950.

Een TUIN, KOEPEL en ERVE, 13—434, met een Stuk MOESLAND, te zamen groot 5 Roeden 94 Ellen. In Trekgeld ƒ 2350.

Een TUIN, KOEPEL en ERVE, 13—435, met een Stuk MOESLAND, te zamen groot 7 Roeden 42 Ellen. In Trekgeld ƒ 2375.

Een TUIN, KOEPEL en ERVE, 13—436, met een Stuk MOESLAND, te zamen groot 4 Roeden 65 Ellen. In Trekgeld ƒ 1575.

Een TUIN, KOEPEL en ERVE, 13—437, met een Stuk MOESLAND, te zamen groot 5 Roeden. In Trekgeld ƒ 1900.

De COMMISSIE van **Administratie over het Ziekenhuis** aan den ***Coolsingel*** is voornemens, onder nadere goedkeuring van Burgemeester en Wethouders, op Vrijdag den 5den Augustus 1859, des avonds ten 7 ure, nader **aan te besteden**: De **LEVERING** van

ENGELSCHE COAKS.

De Voorwaarden dezer Aanbesteding liggen ter lezing op het Bureau van genoemd Gesticht.

Definitive Toewijzing,

bij **Afslag**, op Vrijdag den 29sten Julij 1859, des voormiddags ten 10 ure, in het Logement **het Hof van Holland**, te Dordrecht, ten overstaan van den aldaar residerenden Notaris *H. SCHUYTEN*, van eene Kapitale **BOUWMANSWONING** en omtrent **86 Bunders uitmuntende WEI- en BOUWLANDEN**, staande en gelegen onder de gemeenten Hoogvliet, Pernis en Katendrecht, en zulks in 35 Perceelen, waarvan er 33, na afzonderlijken Afslag, eerst in onderscheiden combinatien en daarna in massa zullen worden **Opgehangen** en **Afgeslagen**.

Onmiddellijk na afloop van die Verkooping zullen, ten overstaan van denzelven Notaris, bij **Afslag** definitief worden Verkocht: Omtrent **15 Bunders BOUWLAND**, genoegzaam allen van de 1e Klasse, gelegen onder Rijsoort, thans gemeente Ridderkerk, en onder Heerjansdam, en zulks in Perceelen.

Nader onderrigt is te bekomen ten Kantore van voornoemden Notaris *SCHUYTEN*, te Dordrecht.

Openbare Verkooping,

op dag van Betaling tot 1 December 1859.

De Notaris *VAN DER WAYFORT*, residerende te Ridderkerk, is voornemens op Vrijdag den 29 Julij 1859, 's voormiddags ten elf ure, in het Logement **het Hof van Holland**, te *Dordrecht*, te Verkoopen:

Ruim **11 Bunders HAVER** en omtrent **8 Bunders GRASGEWAS**, om te worden **Gehooid of Beweid**, extra goed te Veld staande op den *Sophia-Polder*, gelegen in de Rivier de Noord, gemeente Hendrik-Ido-Ambacht.

Alles **Tiendvrij**, in Perceelen; de Aanwijzing zal dagelijks op gemelden Polder door den Opzigter ANDRIES MOL worden gedaan.

Nadere onderrigting te bekomen bij den Heer A. VAN DRIEL, Burgemeester van en te Puttershoek, alsmede ten Kantore van voornoemden Notaris.

Gerd. Duuring, *A. C. Dalen*, *A. van Binsbergen*, *J. Kolff*, *J. F. Sauerbier*, *Leonard L. Jacobson*, *J. Sinderam*, *L. J. Plemp van Duiveland*, *F. W. Eckstein*, *J. G. van den Abeelen*, *G. Elink Schuurman*, *Joseph Jacobson*, *Leond. J. Plemp van Duiveland* en *Gerd. Sauerbier*, Makelaars te Rotterdam, zullen op Dingsdag den 9 Augustus 1859, des voormiddags ten 11 ure, in het Notarishuis, aan de Geldersche kade, Veilen:

Ca. 2500 Balen
Native Ceylon KOFFIJ,

alhier aangevoerd van **Colombo**, per het Schip *Pharamond*, Kapitein Wm. Philipps.

Nadere onderrigting bij bovengemelde Makelaars.

VOOR INSTITUTEN.

De Uitgever G. B. VAN GOOR, te *Gouda*, heeft in de voornaamste Boekwinkels verkrijgbaar gesteld, elk tegen den *buitengewoon goedkoopen Prijs* van: **ƒ 1.50**, en *gebonden in geheel Linnen* **ƒ 1.70**, de navolgende Nieuwste **Woordenboeken** van:

JAEGER, als:

NOUVEAU DICTIONNAIRE DE POCHE,
FRANÇAIS-HOLLANDAIS ET HOLLANDAIS-FRANÇAIS.
A New Pocket-Dictionary
of the English and Dutch
and Dutch and English languages.
en **Neues Taschen-Wörterbuch,**
Deutsch-Holländisch und
Holländisch-Deutsch.

Deze beknopte, maar toch woordenrijke en tevens zeer net uitgevoerde WOORDENBOEKEN bevatten ongeveer **700** in twee kolommen compres doch net gedrukte Pagina's, zijn zeer volledig, en leveren bovendien, tot groot gemak en nut voor den **Leerling**, de Aanwijzing van de Geslachten der Zelfstandige Naamwoorden voor beide Talen.

Gedrukt en uitgegeven bij
G. en C. A. van Reyn,
te Rotterdam.

BIJBLAD,

behoorende tot de

ROTTERDAMSCHE COURANT

VAN

WOENSDAG 27 JULIJ 1859, N°. 177.

STATEN-GENERAAL.

Tweede Kamer.

Zitting van Dingsdag 26 Julij.

De Tweede Kamer der Staten-Generaal heeft heden beraadslaagd over het

Voorstel tot verdaging van de behandeling der concessie voor de Noorderlijn, tot in het begin der volgende Zitting.

De tekst van dit voorstel is door ons medegedeeld in het verslag van de zitting der Kamer van gisteren (Zie het Bijblad tot ons vorig N.°).

Het voorstel werd namens de zes heeren voorstellers, de heeren Strens, Olivier, Meeussen, Slicher van Domburg, Dommer van Poldersveldt en Sander, toegelicht door den heer Meeussen.

De heer *Meeussen*. De motie tot uitstel der beraadslaging over de concessie van den Noorderspoorweg is door ons gedaan, omdat het gebleken is niet alleen dat de behandeling van den Zuiderspoorweg niet zou plaats hebben, maar zelfs dat het verslag van het verhandelde in de afdeelingen daarover niet het licht zou zien vóór dat de concessie van den Noorderspoorweg in behandeling kwam. Wij constateren al dadelijk het verschil van toestand tusschen nu en toen het voorstel is aangenomen om het wetsontwerp daartoe betrekkelijk thans te behandelen. Toen vleide men zich vooraf met de inzigten der Kamer en die der Regering omtrent den Zuiderspoorweg bekend te zijn, doch nu is dit in rook vervlogen en meenen wij, dat de Regering zelfs op de behandeling van den Noorderspoorweg niet zal aandringen. Het komt ons voor, dat wanneer men ons nu daartoe zou willen *dringen*, dit eene inbreuk zou zijn op de *parlementaire convenance*. Er bestaat een naauw verband tusschen beide concessien; er is geen sprake om ons Land met een Noorder- en een Zuiderspoorweg, maar met een stelsel van spoorwegen te begiftigen. Men moet niet splitsen wat uit den aard der zaak is vereenigd. Er is vooreerst een finantieel verband. Men zal die spoorwegen niet kunnen aanleggen dan ten koste van millioenen schats. Is het de Nederlandsche ondernemingsgeest die ze zal leveren? Is het de voorliefde voor Nederland van de buitenlandsche kapitalen? Hoegenaamd niet. Die kapitalen zijn doof voor de roepstem van de spoorwegen; zij hebben alleen gehoor voor het uitloksel van 4½ per cent; wanneer er gesproken wordt van 4 ten honderd, zullen zij niet worden gegeven. Men zal natuurlijk op de begrooting de sommen moeten uittrekken, voor de rente benoodigd. Wanneer de spoorwegen niets of niet meer dan de exploitatie-kosten zullen opleveren, zal de volle rente moeten worden betaald; als zij 2 per cent opleveren, zal er 2½ per cent moeten worden bijgepast. In zoo verre zijn die spoorwegen eene soort van vermomde Staatsspoorwegen, zoo als zij wel eens genoemd zijn. Zou men ooit in een constitutioneel Land op de gedachte komen om dergelijke zaken in twee of drie wetten te splitsen? Ik geloof dat het ook nergens is gebeurd. Wij zouden ook kunnen zeggen zonder er te veel op te drukken, dat die kosten van de rentebetaling moeten gevonden worden uit 's Lands gewone inkomsten, waartoe ieder bijdraagt. Dit is eene rede om deze zaken, wanneer zij van gelijk gewigt zijn, wanneer het wegen zijn van dezelfde klasse, zoo mogelijk gelijkelijk te behandelen en tot stand te brengen. Althans wanneer dit redelijkerwijze kan, moet dit geschieden.

Er is een ander verband van veel meer gewigt. Wij ontkennen het niet. Wij zullen Noorder- en Zuiderspoorwegen bekomen. Het zal er vooral op aankomen hoe de rigting van die groote middelen van gemeenschap zijn zal. Deze moet zoo zijn dat men uit het Noorden en de belangrijkste punten des Lands op de beste wijze kan geraken tot de Zuiderspoorwegen en zoo omgekeerd. Dat is eene hoofdzaak. Nu zullen wij discuteren over den Noorderspoorweg alleen. Ik ontken het gewigt van dien spoorweg niet. Maar het is geen spoorweg van zoo overwegend belang, zoo als die ons nu is voorgedragen; het is een spoorweg die geene andere groote stad als Groningen aandoet; hij loopt dood te Arnhem, heeft geene directe gemeenschap met het buitenland, althans in veel mindere mate dan de zuidelijke spoorweg. Men zegt wel: het zijn twee afzonderlijke zaken, want er zijn twee concessiën, maar ik geloof dat dit niets afdoet. Dezelfde gedachte die moet voorzitten bij het ontwerpen van de hoofdlijnen van Staatsspoorwegen, moet bij het verleenen van de concessien voorzitten. Geconcessioneerde spoorwegen zijn, wat het publiek aanbetreft, dezelfde als Staatsspoorwegen; het verschil is, dat particulieren doen, hetgeen anders de Staat doet. Kleine wijzigingen kan men den concessionarissen toestaan, maar over het algemeen moet dezelfde conceptie voorzitten. Ik spreek nu natuurlijk over de groote geconcessioneerde spoorwegen. Het is duidelijk dat de rigting van den Noorderspoorweg van invloed moet zijn op de rigting van de Zuiderlijn en ook omgekeerd. In het voorloopig verslag over den Noorderspoorweg is gezegd — en het is van algemeene bekendheid — dat vele leden der Kamer meenden dat het centraal punt van de Nederlandsche spoorwegen moest gevestigd zijn te Utrecht; dat is ook de meening van alle deskundigen. Utrecht moet zijn het centraal punt niet enkel van de Noorder provincien maar ook in verband met het Zuiden van Europa, met Zuid-Duitschland. Utrecht moet zijn het hoofdstation. Is dit nu waar, dan zal eene lijn moeten afdalen naar het zuiden en ergens de rivieren in het midden van ons Land moeten overgaan. En wat is nu de groote moeijelijkheid geweest bij de behandeling van den Zuiderspoorweg? Wij weten het nog niet uit het verslag, maar ieder onzer weet het in de sectien verhandelde. De grootste moeijelijkheid was de vraag omtrent de overgangen over de rivieren. In mijne afdeeling heeft men daarover bijna den geheelen dag gesproken. Er zijn er die drie, en er zijn er die *twee* en anderen die slechts één enkelen overgang willen. Dit doet niets ter zake, maar ik erken dat, wanneer er één overgang moet zijn, deze in het midden van het Land zal moeten wezen. Wanneer dit nu plaats heeft en Utrecht dus het centraal punt is, zal men dan niet met grond kunnen beweren dat de Noorderlijn, gelijk die nu geconcessioneerd is, in het zuidelijk gedeelte van die lijn zal behooren, althans zal kunnen gewijzigd worden? Het komt ons ten minste voor dat dit niet voor tegenspraak vatbaar is.

Er is eene derde reden, waarom wij met overtuiging en zonder eenige vijandige bedoeling tegenover den Noorder- of eenigen anderen spoorweg, beweren dat de discussie behoort te worden uitgesteld, totdat de Zuiderspoorweg in staat van wijzen zal zijn, hetzij dan dat de Zuider- en Noorderspoorwegen in ééne wet worden vervat, hetzij zij achtereenvolgens worden behandeld. Het zal de gewigtigste beslissing zijn, die de Kamer in de laatste jaren zal hebben genomen, als zij zal geroepen worden om over het lot der spoorwegen te beslissen. Daarom moet de discussie daarover volledig en degelijk zijn en moet vooral het oordeel der leden daarover vrij en onbevangen zijn. En nu kan ik — het is duidelijk na hetgeen door ons is gezegd — niet begrijpen hoe de discussie over de spoorwegen zal kunnen volledig zijn en degelijk, wanneer de Noorderspoorweg enkel in behandeling komt, want de algemeene discussie daarover zal loopen èn over de hoofdlijnen èn over het verband van deze wet met elkander, terwijl eerst later de discussie over de engere grenzen van de Noorderlijn moet plaats hebben. En hoe zal dat kunnen geschieden, wanneer alles wat de Zuiderlijn betreft nog in het duister ligt? Wanneer nu de Noorderspoorweg in behandeling komt, zullen er leden zijn die met de stormpas, des noods in eene avondzitting, zullen willen aannemen, maar er zullen anderen zijn, die eenigzins ontstemd zullen zijn en niet met die onpartijdigheid, die het belang van de zaak vordert, de zaak zullen volgen. Er zullen vele leden zijn, die niet met deze motie ingenomen zijn, maar wij mogen hun toeroepen: het is waar, de spoorwegzaken hebben thans een stap verder gedaan, maar het zijn planten die toch voor den storm moeten beschut worden! Zij hebben de zon nog noodig. Weest gedachtig aan de spreuk: *concordia res parvae crescunt*.

Wij hebben gesproken van het verband dat nooit is ontkend, noch door Kamer noch door Regering. In het jaar 1856 droeg het toenmalige Ministerie ons een tal wetten betrekkelijk den aanleg van spoorwegen voor, waarin Noorder- en Zuiderlijnen werden toegezegd. De Kamer wenschte echter dat men zich meer tot eenige groote lijnen zou bepalen, die inzonderheid, welke het internationaal verkeer zouden vergemakkelijken en die onze groote steden met het buitenland in aanraking zouden brengen. Later is men meer op het denkbeeld van concessien gekomen, maar zoo als wij zeiden, dit veranderde niets aan de zaak, dat die groote lijnen het uitvloeisel van eene concessie moeten zijn.

Wat heeft de Regering nu bij de indiening van den Noorderspoorweg gezegd? Zij heeft de zienswijze en de inzigten der Regering omtrent de Zuiderlijn uiteengezet. En wat deed de Kamer? In de 3de § van het verslag wordt gezegd: „ALGEMEEN heeft men het betreurd, dat terwijl de Regering thans de medewerking der wetgeving voor het tot stand brengen der Noorderlijn inroept, zij niet te gelijk eenig bepaald voorstel omtrent de Zuiderlijn doet." En bij de memorie van beantwoording heeft de Regering gezegd: „De Zuiderlijn is geconcessioneerd." Derhalve is het verband, dat werkelijk bestaat, ook nooit ontkend.

Nu zal men zeggen: de zaak der spoorwegen wordt bij aanneming van de motie verschoven. Wij gelooven het niet. Integendeel, wij houden ons innig verzekerd dat zij deze zaak zeer bevorderlijk zal zijn. Wij meenen dat de Regering bij de hervatting der Zitting beide wetsontwerpen in één vereenigd zonder Memorie van toelichting zal kunnen indienen. Dit is meer gebeurd. Het schriftelijke debat is geëindigd. — Met het einde van de zitting zal toch ook over den Zuiderspoorweg verslag uitgebragt en het antwoord daarop ingekomen zijn. Nu kunnen er wel leden zijn die vreezen dat in de afdeelingen soms moeijelijkheden zullen worden gemaakt. Maar wij gelooven dat die vrees ijdel is en dat men veeleer zou kunnen vreezen dat men met te veel ijver, zonder het noodige gewigt te hechten aan wezenlijke bezwaren, die soms nog hebben kunnen bestaan, als met een wedijver de wet zal aannemen.

Over deze motie van orde is veel gesproken, zoo in als buiten de Kamer, ook in de dagbladen. Over de aanleiding daarvan zijn vele gissingen gemaakt, die ongegrond zijn en die ik dadelijk zal trachten te ontwortelen.

De gewone pligt van de dagelijksche regtvaardigheid brengt mede om iedere verantwoordelijkheid voor eigen handelingen voor zich zelven te blijven behouden, om nooit te trachten die verantwoordelijkheid te verschuiven op de schouders van anderen of te gedoogen dat dit gebeurt. En daarom is het mij een genoegen hier te zeggen dat de geheele aanleiding tot deze motie van orde is gekomen van mij, zonder ruggespraak met wien ook. Mijn denkbeeld is met warmte door mijne medevoorstellers omhelsd. Het is *mijn* denkbeeld. Maar zoo er schuld is, rust de schuld op mij alleen.

De heer *Westerhoff*. Ik laat aan anderen de beantwoording over van de toelichting die omtrent het voorstel is gegeven; ik zal zelfs niet beschrijven den indruk dien dat voorstel op mij heeft gemaakt, omdat ik welligt, hetgeen toch niet in mijne bedoeling is, de voorstellers zou kwetsen. Ik wil er alleen van zeggen dat ik niet verrast ben door het voorstel, daar onderscheidene omstandigheden de aanbieding daarvan deden voorzien. Voor de eer en de waardigheid der Kamer, voor het welzijn des Lands hoop ik echter, dat het met overgroote meerderheid zal worden afgewezen. De Kamer zou door de aanneming eene allerzonderlingste rol spelen en zich in het oog van het volk niet kunnen verantwoorden voor het terugkomen op een besluit, dat weinige dagen geleden genomen is, niet bij overrompeling maar met rijp overleg. Door het voorstel aan te nemen zou de Kamer niet alleen van haren geest van veranderlijkheid een treurig blijk geven, maar zou zij ook duidelijker dan ooit bewijzen dat een Constitutionele regeringsvorm hoogstbelemmerend is voor het tot stand brengen van groote zaken. Waarom zouden wij bij den stapel onafgedane zaken, die deze onvruchtbare Zitting heeft achtergelaten, ook nog vermeerderen met dit wetsontwerp? Tot zoodanig besluit kan ik niet medewerken en ik ben het met den heer Thorbecke eens, toen hij in zijne merkwaardige interpellatie van 18 februarij 1858 verklaarde dat er gehandeld moest worden. Ik ben het eens met dat lid, toen deze op 23 nov. 1857 aantoonde hoe de provincien en gemeenten bij de spoorwegen het grootste belang hadden. Reeds in februarij 1858 drong de heer Thorbecke er op aan om niet langer de zaak uit te stellen en waarom dan zouden wij het nu doen? Neen, eindelijk moet de beslissing vallen in eene zaak, die reeds zoo lang aanhangig was, en in de hoogste mate de belangstelling van het volk gaande maakt. Het geduld onzer medeburgers mag niet langer, onder welk voorwendsel ook, op de proef worden gesteld; zij verdienen het niet. Reeds in 1857 betoogde de heer Thorbecke dat men zich niet moest laten weêrhouden om te doen wat te doen was, en zou nu dezelfde Kamer, die den 12 julij tot de discussie besloot, de afdoening verschuiven van hetgeen voor een groot deel des Lands eene levensvraag geworden is. De Kamer zou dan, naar mijne meening, hare pligten miskennen. Aan het verlangen der voorstellers kan niet worden voldaan. De redenen van uitstel zijn onaannemelijk, want tusschen de beide spoorwegen bestaat geen verband, hoe veel minder een naauw verband. Zij hebben niets met elkander gemeens, want zij zijn in handen van verschillende concessionarissen. Gelijktijdige behandeling zou ik zelfs gevaarlijk achten, om redenen die ik hier niet zal ontleden. Ook hier beroep ik mij op den heer Thorbecke, die vroeger verklaarde dat niets schadelijker was dan alle belangen tegelijk in beweging en ter sprake te brengen. Nu uitgesteld, zal er geen waarborg zijn dat het uitstel niet oneindig zijn zal. Wie toch waarborgt ons, dat niet later zal worden aangedrongen op gelijktijdige behandeling van de lijn van Scheveningen naar Gouda, op de verbetering van de gemeenschap naar zee voor Rotterdam en Amsterdam? Reeds in februarij 1858 was dit door den heer Thorbecke voorzien! want toen reeds vroeg hij: wanneer men alles tegelijk wil, hoe zal men dan den weg vinden tusschen den strijd van al die belangen en hoe ook al de gevorderde kapitalen tegelijk? Ik weet wel dat er zijn, die den Noorderspoorweg niet willen; welnu dat zij den moed hebben om openlijk voor hunne meening uit te komen en de concessie verwerpen, Ik zou zoodanige uitkomst betreuren, maar toch eerbiedigen, en er zal daardoor in alle gevallen een einde zijn gemaakt aan den onzekeren staat van zaken. Ik keur ten hoogste af de meening, om het wetsontwerp thans niet in behandeling te nemen; het zal in het Vaderland een hoogst onaangenamen indruk te weeg brengen, ik althans moet daartegen krachtig protesteren, en ik twijfel niet of de Regering zal zich duidelijk en met kracht verzetten tegen de motie, want ook zij heeft bij de afdoening der zaak het hoogste belang.

De heer *Blaupot ten Cate*. Ik ben het met den vorigen spreker volkomen eens; ik kan daarom kort zijn, maar geheel zwijgen kan ik niet. De aanneming van het voorstel zou mij leed doen èn om de Kamer, èn om de Regering, èn om de Natie. Een zoodanig omver stooten van een pas gevallen besluit, om over te gaan tot de, door het geheele Volk zoo lang verwachte behandeling der spoorwegzaak, zou met de waardigheid dezer Vergadering slecht overeenkomen. Wat is er dan sedert den 12 julij gebeurd, om van ons het verwijt van de verregaandste inconsequentie af te weren? Toen was er slechts één lid, die tegen de dadelijke behandeling gesproken heeft, doch die er vóór stemde omdat de Regering geen bezwaar zag in de behandeling, noch wegens de politieke omstandigheden, noch wegens het verband met den Zuiderspoorweg. Ik kan niet aannemen, dat men den 12 julij zou hebben verwacht de dadelijke behandeling van de Zuiderlijn na die van de Noorderlijn. Gij weet zeer goed dat reeds toen die kans verbazend onzeker was; niemand heeft daarop kunnen rekenen. Waarom dan nu gevaar geloopen, om als twijfelaars te worden uitgekreten? Zal het volk niet zeggen: ziet, ze breken heden af, wat ze gisteren opbouwden. Men zegge niet: de fundamenten waren niet goed gelegd; dat kan men eerst bij de behandeling van het ontwerp-zelf beoordeelen. Maar nu te zeggen: het is voor Nederland te vroeg om spoorwegen aan te leggen, dit was onverdedigbaar. Wij zijn ook niet verrast geworden door het voorstel van dadelijke behandeling. Gij hebt u daarover niet te beklagen; veeleer zou men kunnen zeggen: waarom zoo lang gedraald? De heer Dirks toonde reeds bij eene vroegere gelegenheid aan, hoezeer het tijd was, om het spinneweb van intrigues te verbreken; en wat zien wij nu? De Regering verkeert in een moeijelijken toestand; haar treft het verwijt, dat zij ten dezen opzigte te weinig heeft gedaan; maar als het zoo voortgaat, wie verdient dan het verwijt? De Regering of de Kamer? Neen, de Kamer alleen en ten volle. Of wil men ook de Regering brengen tot wankelmoedigheid en flaauwhartigheid? Zoo ja, dan moet ik erkennen dat dit de goede weg is. Maar wanneer de Kamer de motie aanneemt, dan moet men niet aan deze Regering verwijten dat zij geene spoorwegen wil, dan is het de schuld van de Kamer, en dan zal daarvan een nog grooter verwijt het gevolg zijn, n. l. een verwijt tegen den Constitutionelen regeringsvorm. Teregt zeide de heer Idserda den 12 julij, dat de eerbied en de achting voor den Constitutionelen regeringsvorm die ons allen lief is, niet zeer bevordert, wanneer men heden afkeurt, wat men gisteren had goedgekeurd. Eindelijk vraag ik of uitstel is in het belang van de zaak? Al spiegelt men zich voor, dat het uitstel niet langer duren zal dan tot den aanvang der volgende Zitting, hoe kan men daarop vertrouwen? Voor de Zuiderlijn is het voorloopig verslag nog niet opgemaakt, nog niet gedrukt, nog niet door de Regering beantwoord, nog niet met een eindverslag bekroond. Hoe kan ik vertrouwen dat het tweede onderzoek in de nieuwe Zitting kort zal duren; hoe kan ik vertrouwen dat het tegenwoordig besluit vaster zal staan dan dat van 12 julij. Men zal het mij niet kwalijk nemen, doch indien de motie wordt aangenomen, zal men voortaan weinig vertrouwen meer kunnen stellen in de besluiten van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Bij de aanneming zal een van beiden moeten gebeuren: de concessien zullen achtereenvolgens worden behandeld, of de Regering zal de goedkeuring van beide voordragen in hetzelfde wetsontwerp. In het eerste geval zou, wanneer men elkander niet onderling vertrouwde, de concessien evenmin veilig zijn; in het laatste geval zal de wet op nieuw in de sectien moeten worden onderzocht. Wie waarborgt dan, dat men dan niet zal eischen de opneming in de wet van de verbeteringen der gemeenschap naar zee voor Rotterdam en Amsterdam? Bovendien, bij de aanstaande Zitting hebben wij te beantwoorden de Troonrede, te behandelen de begrooting; kunnen er niet intusschen nieuwe wolken aan den politieken hemel verschijnen? Zullen de tegenstanders van spoorwegen niet op nieuw pogingen doen tot uitstel, wanneer zij thans zullen zien dat de Kamer zoo wankelbaar is? Wanneer ik alles bijeentrek dan staat vernietiging van ons besluit van 12 julij gelijk met een uitstel voor onbepaalden tijd, en zullen wij al meer en meer gelijk worden aan Tantulus en Sisyphus.

De heer *van Hoëvell*. Ik zal niet denzelfden toon aanslaan van de twee vorige sprekers. Ik voor mij betwijfel of door dergelijken toon, door dergelijke hartstogtelijke voorstelling, de zaak der spoorwegen bevorderd wordt. Ik hoop dat deze gewigtige questie hier met de meeste kalmte en bezadigdheid zal worden behandeld; dat men alleen de zaak der spoorwegen in het belang van het algemeene Vaderland op het oog zal houden; dat men niet zal spreken, om anderen in verdenking te brengen, van intrigues en spinnenwebben. Ik voor mij zal trachten in deze zaak en bij hare geheele toekomstige behandeling die kalmte te bewaren, die mij thans bezielt; en dan geloof ik de zaak meer voordeel te doen en haar meer te bevorderen dan door exclamatien, die verbitteren, maar geen nut aanbrengen. — Er is ons een voorstel gedaan, lijnregt in strijd met ons vorig besluit. Ik behoorde tot de meerderheid, tot hen die de wet in discussie wenschten gebragt te zien. Waarom heb ik dit gedaan? Omdat het Ministerie er op stond. Ik ben van meening dat het bedenkelijk zou zijn, om uit te stellen wanneer het Ministerie de discussie over eenig onderwerp verlangt. Ik stel mij geheel op het standpunt dat de heer van Twist den 12 julij heeft aangenomen. Ik zal weder stemmen tegen het voorstel, tenzij de Ministers ons te kennen geven, dat zij verlangen dat het voorstel worde aangenomen; dat zij het voorstel beschouwen in het belang van de zaak. Ik neem dus de vrijheid, de Ministers te verzoeken hunne meening ten aanzien van het voorstel te willen mededeelen. Zeggen de Ministers: wij blijven bij dezelfde meening, dan zal ik het voorstel afstemmen; zeggen ze, dat zij na rijp beraad en de zaak van alle kanten beschouwd hebbende, meenen, dat het werkelijk is in het belang der spoorwegen, dat de wet niet nu maar later worde behandeld, wanneer namelijk de Zuiderspoorwegen in staat van wijzen zullen zijn gebragt, dan zal ik stemmen vóór het voorstel.

De heer *Idserda*. Ik zal stemmen tegen de motie, omdat de Kamer, deze aanemende, eene groote inconsequentie zou begaan. Ik begrijp niet, waartoe het gevraagde uitstel dienstig zou zijn. De voorstellers schijnen bezwaar te hebben tegen de rigting der lijnen, maar amendementen zijn op de wet niet voor te stellen. Ware dat mogelijk, ik zou mij voor het uitstel verklaren, opdat zoo mogelijk verband gebragt worde tusschen Noord en Zuiderspoorweg. Uitstel kan dus alleen het smoren van den strijd ten gevolge hebben; juist dit verlang ik niet, ik wil een einde hebben aan de zaak en daarom zal ik stemmen tegen de motie.

De heer *Hugenholtz*. Ik behoor niet tot die leden die zich op den voorgrond stellen zoo dikwerf het spoorweg-questien geldt. Ik heb meestal het stilzwijgen bewaard; dat zou ik ook waarschijnlijk nu hebben bewaard, indien niet de hartstogtelijke redenen zoo even vernomen, mij dwongen rekenschap te geven van de stem die ik zal uitbrengen. Ik zal stemmen tegen de motie, maar om eene voorname reden. Ik behoor gedurende den laatsten tijd niet tot de zoogenaamde ministeriele leden; ik ben op dezen titel nimmer naijverig geweest, maar ik acht mij thans in zekeren zin gelukkig deze verklaring te kunnen afleggen, omdat ik daardoor den schijn van mij wil afwerpen, dat ik op eenigerlei wijze tot de behandeling der wet heb medegewerkt. Reeds in eene vorige zitting was gesproken van een spinneweb van intrigues. Ik erken dat ze bestaan, maar ik leg hier de verklaring af, dat naar mijne overtuiging de grootste intrigue deze is, om hen die niet onvoorwaardelijk de concessie goedkeuren, in een hatelijk en verkeerd daglicht te stellen. Alleen zij die de concessie goedkeuren zijn ware vertegenwoordigers van het volk; zij alleen kennen de Natie; de Natie wil die concessie, en zij die haar niet onvoorwaardelijk goedkeuren zijn egoïsten, handelen uit nevenbedoelingen, maken er eene personen-questie van. Dat alles, Mijne Heeren, laat ik voor rekening van hen die goedvinden dergelijke insinuatien te doen. Ik heb het vertrouwen, dat ook in deze zaak, vroeg of laat, de waarheid in een helder daglicht zal komen. Wanneer op het geestelijk gebied een waanzin van den dag mogelijk is, het zal blijken dat er ook een materiele waanzin kan bestaan. Ik voor mij zal stemmen tegen de motie, opdat de Kamer in de gelegenheid zij de zaak steeds tot meerdere klaarheid te brengen.

De heer *Storm van 's Gravesande*. Ik ben niet in de gelegenheid geweest, om den 12 julij mede te werken tot het toen genomen besluit, en ik bevind mij dus op een vrij standpunt. Gaarne stem ik voor eene spoedige afdoening van zaken ook van de spoorwegen. Ik moet echter hen, die tot dus ver het woord gevoerd hebben, doen opmerken of het niet, in den tegenwoordigen stand van zaken, en juist na hetgeen wij gehoord hebben, gevaarlijk zou zijn, de wet in discussie te brengen. Mij dunkt er bestaat dan gevaar, dat verschillende minoriteiten de wet konden doen afstemmen. Ware de zaak tot helderheid gebragt, vooral wat de rigting betreft, ik zou voor de afdoening zijn; maar dat is het geval in het geheel niet. Er komt nog eene practische opmerking bij. Zij is deze, dat de Kamer door de langdurige discussien afgemat raakt en dan gewigtige voorstellen niet met de noodige zorg kan behandelen. Men moge dit betreuren, ik regtvaardig het ook niet; maar het is een feit, dat niet is weg te cijferen. Ik meen dan ook, dat er alle reden bestaat om de motie aan te nemen.

De heer *van Heiden Reinestein*. Ik verklaar te zullen stemmen tegen de motie, die ik met groot leedwezen heb zien voorstellen, en ik zal even stil staan bij de drie hoofdpunten, die de de heer Meeussen tot aanbeveling zijner motie heeft ontwikkeld. In de eerste plaats, het onafscheidbaar verband tusschen de Zuider- en Noorderlijn. Het is mogelijk dat het van belang is, dat verband te kennen; maar zoo handelende, komt men tot een net van spoorwegen dat de Kamer vroeger gezegd heeft niet te willen. In de tweede plaats, werd betoogd dat men de concessien niet moest splitsen, maar zoo veel mogelijk in eene wet trachten zamen te smelten. Dit zou ik juist voor de zaak zeer gevaarlijk achten, omdat men dan zou gelegenheid geven tot vereeniging van onderscheidene minoriteiten, die beide lijnen zouden verwerpen. In de derde plaats was betoogd, dat men zich niet haasten moest. Ik wil juist de voorstellers bewijzen, dat de voorstanders van onzen spoorweg het belang van den Zuiderspoorweg niet uit het oog verloren hebben; want wij zijn het, die den bekenden brief gerigt hebben aan de commissie van rapporteurs voor de Zuiderlijn, met verzoek om het verslag ten spoedigste op te maken. In plaats dat daaraan voldaan is, werd op onbegrijpelijke wijs preferentie gegeven aan het verslag over de Indische comptabiliteits-wet, die met geene mogelijkheid meer in deze ziting is af te doen. Men moest dus geen verwijt rigten tegen de leden uit het noorden van het Rijk, en voorzeker was het geen reden tot uitstel. Neen, dat men veeleer den Noorderspoorweg verwerpe, dan zullen wij weten waaraan wij ons te houden hebben. Verwerping echter zou alleen de constitutionele instellingen in discrediet kunnen brengen en bewijzen, dat wij, als het groote zaken geldt niets kunnen uitvoeren. Men werpe mij niet tegen: *tu es orfèvre Georges*, want ik zelf heb veel tegen de concessie Sloet-Reuchlin aan te merken; maar het is onmogelijk om ieders wensch te bevredigen, en ofschoon ik dus misschien de voorkeur zou geven, om slechts één punt aan te halen, aan eene combinatie in het belang van Utrecht, zou ik toch de concessie Sloet aannemen, omdat het beter is iets te hebben dan niets.

De heer *Dirks*. Ik ontken dat de stand van zaken, gelijk de heer Meeussen had opgemerkt, sedert den 12 julij geheel zou zijn veranderd. Zelfs het argument van connecciteit is niet nieuw meer; immers de heer Wijbenga had reeds vroeger het bestaan van dat argument aangetoond. Evenzeer als de heer van Hoëvell verlang ook ik eene bepaalde verklaring van de Regering; ik wensch zekerheid omtrent het *to be or not to be* met betrekking tot de spoorwegen. Met verwondering heb ik gehoord, dat het brengen in discussie van de wet zou zijn in strijd met de *parlementaire convenances*. Zou het niet veel eer met die

convenances strijden, indien wij nu op een eens genomen besluit terug kwamen? Ook de groote argumenten, die ter aanbeveling van de motie zijn aangevoerd, kan niet beamen. Nergens, heeft men gezegd, zijn de concessien van spoorwegen gesplitst; ik wijs op het voorbeeld van België, waar men zelfs staatsspoorwegen heeft, en waar slechts van tijd tot tijd spoorwegen zijn aangelegd. Men zegt, de Noorderlijn doet geene groote koopstad aan: neen, niet zoo groot als Rotterdam en Amsterdam, maar de handel van Zutphen, Deventer, Zwolle, Meppel, Assen, Groningen, Leeuwarden en Harlingen mag dan toch ook wel in aanmerking worden genomen. Ik kan ook niet gerust zijn op de verzekering, dat spoedig de zaak in de aanstaande zitting beslist zal worden. Sprekers voor mij hebben dit bereids grondig aangetoond. Ik wensch dan ook, dat, indien onverhoopt de motie mogt worden aangenomen een middenweg kon worden gevonden. Art. 132 van ons reglement van orde bevat een ongelukkige bepaling, namelijk dat de sluiting der zitting de werkzaamheden der Kamer stuit. Reeds twee jaren geleden heeft de heer Dullert aangetoond tot hoeveel noodeloozen arbeid, tot hoeveel vertraging die bepaling aanleiding geeft, maar de Kamer stuitte op de verklaring van de toenmalige Reg., die bezwaar maakte tegen de aanneming van het beginsel, dat in eene nieuwe zitting de werkzaamheden konden worden hervat op het punt, waarop zij in de voorafgaande zitting zouden zijn onafgedaan gebleven. Ik wensch thans geen voorstel tot herziening van het reglement van orde te doen, maar wel een voorstel, om ten aanzien van de spoorweg-kwestie speciaal, af te wijken van art. 132 van het reglement van orde. Ik vraag derhalve aan de Regering, 1⁰. of zij zich wil verbinden, om bij den aanvang der nieuwe zitting onmiddellijk de aanhangige spoorweg wetten in te dienen en 2⁰, of zij verklaart genoegen te nemen, dat de Kamer in de nieuwe Zitting de werkzaamheden betrekkelijk die wetten hervatte op het punt, waarop zij in deze Zitting zijn staan gebleven? Verder stel ik voor, om als tweede lid van het voorstel aan te nemen het volgende besluit:
„2⁰. om met afwijking van het bepaalde bij art. 132 „van het reglement van orde hare werkzaamheden, „met betrekking tot de wetsontwerpen, tot bekrachtiging van eenige artikelen der concessien van de „Noorder- en Zuiderspoorwegen bij het op nieuw „indienen daarvan door de Regering in de Zitting „van 1859/60 in dien stand te hervatten, waarin het „eerstgenoemde wetsontwerp (de Noorderspoorweg) „zich thans bevindt, en het laatste (de Zuiderspoorweg) „zich alsdan zal bevinden, in dier voege dat de „sluiting der Zitting geene stuiting maar slechts „hervatting der behandeling in *statu quo* te weeg „brengt."

De heer *Zylker* (niet verstaanbaar) bestreed de motie op gelijke gronden als door de leden uit Friesland en Groningen waren aangevoerd.

De heer *Mackay*. Ik stel voor protest aan te teekenen tegen eene uitdrukking van den heer van Heiden Reinestein. Hij heeft gesproken van *onze wet*. Neen, het is eene wet waarin wij allen belang hebben; alle denkbeeld van foederalisme, van provincialisme, van esprit de clocher zal ik blijven bestrijden; want ze zijn niet alleen nadeelig maar ook strijdig met de Grondwet. Ik weet dat bij ieder mensch de drijfveer van egoïsme werkt, maar ik mag niet gedoogen dat zoodanige uitdrukking in deze Kamer zonder protest gehoord worde. *Onze weg* wordt dan zeer spoedig *mijne weg*. Wij hooren hier spreken van Noorder- en van Zuiderlijn, gelijk vroeger gesproken werd van broeders uit het Noorden en het Zuiden, aan wie slechts de broederlijke liefde ontbrak. Al wat zweemt naar die verouderde denkbeelden van afscheiding en tegenstelling, zal in mij een bestrijder vinden. Wanneer ik voor of tegen de motie stem, zal ik het alleen doen in het algemeen belang; dan doe ik het niet voor *onzen* weg, niet voor *mijnen* weg, maar voor de wegen van allen.

De heer *van Hall* (voor zoover verstaanbaar). Ik zal alvorens mijne stem te bepalen afwachten, wat de Regering verklaren zal; maar ik heb hoop mijne stem aan de motie te kunnen geven zonder het crediet van onzen constitutionelen regeringsvorm in gevaar te brengen. Die regeringsvorm loopt dunkt mij meer gevaar, wanneer wij van eene toevallige meerderheid misbruik maken om vitale belangen van het land op het spel te zetten. Ik heb den 12 julij gestemd vóór het in behandeling nemen van de wet, doch dit zal mij niet terughouden om thans te stemmen voor de motie. Er is sedert zooveel gebeurd, dat onze stem allezins door andere motieven geleid kan worden. Ten voordeele van de motie heb ik bovenal twee redenen. De eerste is het door den heer Meeussen ontwikkelde denkbeeld omtrent de noodzakelijkheid van een volledig inzigt over onze spoorwegen. Dit denkbeeld is steeds geweest het mijne, zonder dat ik daarom voorstander was van een zoo uitvoerig spoorwegnet als vroeger aan de Kamer werd aangeboden. De tweede reden is, dat ik de concessie Sloet-Reuchlin beschouw als de eerste groote stap op een onregtvaardigen weg; en nu wil ik, zoolang mogelijk, trachten het doen van dien stap tegen te gaan. Ik heb van een Spreker een onvoorzigtig argument gehoord, namelijk of wij nu weder zouden moeten wachten tot dat op nieuw politieke stormen kwamen opdagen. Ik vraag op mijne beurt, of niet de toestand in Europa is van zoo trillenden en zenuwachtigen aard, dat een tweede storm vóór september kan losbreken en alle spoorwegplans in duigen werpen. Ik zie ook niet in, dat wij den weg kunnen inslaan, door den heer Dirks voorgesteld. Wij kunnen ons bij voorraad niet verbinden wat wij in september zullen doen. De Regering moet vrij blijven. Zij kan de beide lijnen bijv. in ééne wet zamensmelten, hetgeen ik zeer wenschelijk acht, vooral voor hen die in de zuiderlijn belang stellen. Onder welke omstandigheden zullen wij thans gaan discussieren? Voorstanders van de noorderlijn hebben haar veroordeeld; de heer Dirks verklaarde vroeger dat zij was een ellendige weg, dat zij de verontwaardiging in Friesland had gaande gemaakt; de heer van Heiden heeft verklaard groote bezwaren tegen die lijn te hebben; Gemeente-besturen en Provinciale Staten hebben er tegen geprotesteerd; welk nut kan het hebben in dezen stand van zaken te discussieren? Ik wil wel een rok hebben, maar een goede rok, een rok die me past, die mij niet al te belagchelijk maakt voor mijn buurman, en die me niet al te duur komt te staan (Hilariteit). Niemand was op dit oogenblik in staat om te zeggen, hoedanig de partieele bezwaren zullen zijn op te heffen, en daarom acht ik voor alsnog het in discussie brengen van de wet niet raadzaam.

De heer *van Heiden Reinestein*. In antwoord op de rede van den heer Mackay moet ik zeggen dat de woorden *onze weg* door mij niet zijn gebezigd in den zin, waarin die spreker ze heeft opgevat. Ik heb ze alleen gebruikt als tegenstelling van hen die ons kwalificeerden als niet genoegzaam het belang der Zuiderlijn op het oog te houden.

De heer *Dirks*, voor een persoonlijk feit het woord gevraagd en bekomen hebbende, zegt: Ik ontken ooit gezegd te hebben dat de geconcessioneerde Noorderlijn was een ellendige weg. Ik beschouw haar als een brokstuk van een goed geheel: ik ben voor eene regte lijn van Harlingen naar Groningen, en ben daarom tegen eene rigting over Dragten en Beetsterzwaag. Keurt men de lijn Sloet-Reuchlin goed, dan zal ook het westelijk deel van Friesland later met spoorwegen voorzien worden. Op de beschouwingen van den heer van Hall kan ik alleen zeggen, dat hij over een rok gesproken hebbende, schijnt, thans een anderen rok te hebben aangetrokken.

De heer *van Hall*. Ik hoop dat ik van nooit grover personaliteit zal beschuldigd worden, dan van die welke de heer Dirks mij verwijt. Ik zal alleen antwoorden, dat ik de Vergadering verzoek het Bijblad open te slaan, om tot de overtuiging te komen, dat het zoo is gelijk ik heb gezegd.

De heer *Thorbecke*. Er is gesproken van een brief die aan de Commissie van Rapporteurs voor de Zuiderlijn geschreven is. Ja, die brief is bij de Commissie, door tusschenkomst van den Voorzitter ontvangen op den tweeden dag waarop zij hare werkzaamheden begonnen was. Het wetsontwerp was vrijdag en zaturdag in de sectien onderzocht. Maandag en dingsdag hield de vergadering openbare zitting op het gewone uur. Woensdag waren de sectien vergaderd tot één uur en onmiddelijk daarna heeft de Commissie een begin gemaakt met het opmaken van het verslag. Den volgenden dag werd haar de brief bezorgd; zoo ik mij niet te zeer bedrieg, was het op een zondag. Ik zal dien brief niet qualificeren, maar ik zal er alleen uit voorlezen, dat de Voorzitter van de Kamer verzocht wordt, om de commissie te willen aanbevelen dat het voorloopig verslag uiterlijk in den loop dezer week, daar de werkzaamheden der Kamer niet voor zaturdag beginnen, worde opgemaakt en vastgesteld. De Commissie van Rapporteurs heeft daarop de vrijheid genomen, op dezen brief een antwoord te geven. Nu is het verwijt vernomen, dat de Commissie niet meer haast had gemaakt: maar men zal het gebeurde kunnen verklaren daardoor dat de algemeene rapporteur betrokken was in werkzaamheden voor eene commissie die reeds lang te voren rapport had opgemaakt. Nu is het duidelijk dat de werkzaamheden, die door denzelfden persoon verrigt moeten worden, niet tegelijkertijd kunnen worden volbragt; en de Voorzitter van de Commissie kan niet beschikken over een rapporteur die reeds vroeger was belast met werkzaamheden die nog niet afgeloopen waren. Voor het overige heeft dat haast maken ook eene grens. Het opstellen van een verslag is een werk van verstand, van overleg, ook van stemming; het gaat niet aan om een rapporteur met een horlogie in de hand tot arbeiden te dwingen. In dat opzigt kan militare tucht of discipline niet worden ingevoerd.

Nu een enkel woord ten aanzien van de motie. Ik heb den 12 julij gestemd vóór de behandeling, nadat de Minister had gezegd dat hij geen reden had voor uitstel. Ik zal nu stemmen vóór de motie, tenzij de Minister zeer overtuigende redenen bij brenge, waarom het nuttig is, dat de wet thans in het algemeen belang worde behandeld. Ik zal stemmen voor de motie om meer dan eene reden; maar ik zal mij bepalen tot het opgeven van deze enkele. In deze zaak is gemoeid een strijd van particuliere belangen, onderling strijdig met het algemeen belang, en nu geloof ik dat het altijd nuttig is dat er tijd gegund worde, opdat het algemeen belang kunne zegevieren.

De heer *Reinders*. Ik ben geweest de eerste onderteekenaar van den brief aan de Commissie van rapporteurs. Die brief is bij vergissing gedagteekend 14, in plaats van 13 julij en nu verwondert het mij, dat de heer Thorbecke van dit abuis misbruik heeft gemaakt, door te zeggen dat de brief geschreven was eerst den tweeden dag, na dat de Commissie bezig was geweest. De brief was geschreven op den eersten dag; ik meende verpligt te zijn dit aan de vergadering te moeten mededeelen.

De heer *Thorbecke*. Men moet zich dikwerf getroosten, dat geschriften naar hunne dagteekening beoordeeld worden. Maar al was de brief geantidateerd, hij is ontvangen toen de werkzaamheden van de Commissie reeds aan den gang waren. Ik moet er thans bijvoegen, dat het door de Commissie niet als betamelijk kon worden aangemerkt, dat men trachtte op die wijze tusschen hare werkzaamheden in te komen.

De heer *Minister van Finantien*. De reden waarom ik mij in dit debat meng, terwijl de zaak meer directelijk mijn ambtgenoot van Binnenlandsche Zaken aangaat, is eenvoudig deze. Bij eene vorige gelegenheid heb ik, bij afwezigheid van dien ambtgenoot, het woord gevoerd en wanneer thans de Minister van Binnenlandsche Zaken zich in het debat mengde, zou het mogelijk kunnen zijn, dat men een aasje verschil kon vinden tusschen zijne woorden en de vroeger door mij gesprokene. Daaruit zou men later aanleiding kunnen vinden, om een nieuwen strijd van gevoelens te ontdekken, en dit is het hetgeen de Regering wenscht te vermijden.

Over de zaak zelve zal ik niet breedvoerig uitweiden. De gevoerde discussien zouden trouwens daartoe wel aanleiding geven. Ik heb menig woord gehoord, dat mij tot antwoorden nopen kon; maar wij zouden dan al ligt een voorloopige spoorweg discussie moeten voeren, en zoo doende ons van de regte baan afwijken. Ik wil er alleen dit van zeggen, dat ofschoon er wel mogelijkheid zou wezen om het *monstrum horrendum* te overwinnen, de vrees daartegen toch niet zoo hersenschimmig schijnt. Immers indien we reeds nu een lid hooren beweren dat door de concessie voor den Noorderlijn eene groote onregtvaardigheid is gepleegd, zonder dat aan de Regering de gelegenheid is gegeven zich te verdedigen, waarlijk M. H., in zoodanigen stand van zaken mag men niet alle vrees ter zijde stellen. Wat de zaak zelve betreft, geloof ik, dat hetgeen in de zitting van 12 julij door mij is gezegd, niet geheel en al juist is begrepen geworden. Ik heb althans van sommige sprekers gehoord, dat de Regering toen sterk zou hebben aangedrongen op de behandeling der wet. Ik geloof dat dit niet geheel en al juist is. Wat was het geval. De heer van Twist noodigde de Regering uit om zich te verklaren, of er bij haar redenen tot uitstel bestonden; die redenen bestonden bij de Regering niet, en niets anders dan dat heeft zij verklaard. Overigens heeft de heer van Twist gewezen op omstandigheden die uitstel van behandeling raadzaam maakten. Dat die omstandigheden werkelijk bestonden, daarvan heeft de Regering thans het bewijs in het voorstel door zes leden gedaan, en de Regering moet zich thans verklaren, of zij dat voorstel al dan niet aannemelijk acht. De heer Thorbecke had verklaard dat hij tegen het voorstel zou stemmen, zoo de Regering pertinente redenen opgaf, die volgens haar de onvermijdelijke behandeling der wet noodzakelijk zouden maken. Ik verklaar, wanneer ik deze discussie naga, dat de Regering geene zoodanige reden heeft om zich te verklaren tegen de motie, zij wil gaarne het oordeel daarover overlaten aan de beslissing der Kamer.

Wat aangaat het voorstel van den heer Dirks, moet ik zeggen: 1⁰, dat de Regering, bij de aanneming der motie; gaarne bereid zal zijn, in de nieuwe zitting de spoorwegwetten zoo spoedig mogelijk aanhangig te maken en op nieuw in te dienen, en 2⁰, dat de Regering gaarne zien zal dat het reglement van orde in dien zin worde gewijzigd, dat als algemeene regel worde gesteld, hetgeen de heer Dirks bij uitzondering voor de zaak der spoorwegen verlangt; daardoor zou groote vertraging worden voorgekomen. Indien dus de Kamer het voorstel van den heer Dirks aannam, zal de Regering zich daarmede gaarne vereenigen.

De heer *Duymaer van Twist*. Er is verband tusschen de Noorder- en Zuiderspoorwegen. Van deze overtuiging was ik vroeger, daarom heb ik reeds den 12 julij uitstel van behandeling raadzaam geoordeeld; doch indien er iets aan deze overtuiging nog had ontbroken, dan zou die thans volkomen zijn geworden door de rede van den heer Meeussen. Met ieder woord door dat lid gesproken kan ik mij vereenigen. Wanneer ik mij vroeger verklaard heb voor de behandeling der wet, dan was het omdat de Regering die behandeling scheen verlangd te hebben. En nu, na den Minister van Finantien gehoord te hebben, aarzel ik geen oogenblik mij voor de motie te verklaren. Wat is er dan sedert den 12 julij gebeurd, heeft men gevraagd? Eenvoudig dit, dat een misverstand is opgeheven. Ik heb de woorden van den Minister van Finantien van den 12 julij anders uitgelegd; maar nu is het gebleken dat de Regering de discussie niet heeft verlangd, maar de Kamer volkomen vrijlaat, en vrij zijnde is het naar mijne innige overtuiging in het belang van den Noorderspoorweg zelf, om dien thans niet in discussie te brengen.

Er is hier ook gesproken van intrigues, die gebruikt zouden zijn om de behandeling van den Zuiderspoorweg te vertragen, dat er iets anders was tusschen beide geschoven, ten einde den geachten griffier terug te houden van het opmaken van een verslag. Men bedoelde de comptabiliteitswet. Ik heb de eer President te zijn van de commissie van rapporteurs over deze wet, en nu zal ik ter bestrijding van hetgeen gezegd is, alleen de volgende feiten aanhalen: dat de comptabiliteitswet ingekomen is den 29 november, onderzocht in het begin van maart, dat geene acht dagen later de punten van het verslag zijn vastgesteld en de griffier tot algemeene rapporteur benoemd is. Het opmaken van het verslag werd door een tal van omstandigheden vertraagd. De griffier was reeds in maart belast met een tal van werkzaamheden die het regt van prioriteit hadden; daarna ontving men de dringende oorlogswetten; gedurende het reces was onze geachte griffier door ongesteldheid belet te arbeiden en na het reces beloofde hij dat dit verslag het eerste zou zijn waaraan hij zijn tijd besteden zou. Nu verlangen sommigen dat het verslag voor de Zuiderlijn zou voorgaan, maar de commissie begreep, dat zij na eene vertraging van vier maanden het regt van prioriteit behoorde te handhaven.

Wat het voorstel van den heer heer Dirks betreft, ik ben steeds een groote tegenstander geweest van de bepaling van art. 132 van het reglement van orde. Door dit artikel te wijzigen zou men vele onnutte zorg en moeite besparen en veel hinderpalen tegen het totstand brengen van wetten uit den weg ruimen. Ik geloof evenwel niet dat het noodig zijn zal het voorstel aan te nemen; eerst wanneer in september de Regering de wetten op nieuw zal voordragen, zal het tijd zijn, om op het beginsel van art. 132 terug te komen.

De heer *van der Linden*. Ik ben ook lid van de Commissie van rapporteurs voor de comptabiliteitswetten en gaarne neem ik een deel der op ons geworpen schuld op mij; want ik stel in die wet het hoogst belang. Hoe groote liefde ik ook gevoel voor het ei, nog grooter is die liefde voor de kip die het ei moet leggen en het is uit Indie waardoor de spoorwegen betaald moeten worden. Ik ben een voorstander van de spoorwegen, maar ik geloof dat het verstandiger is zijn tijd af te wachten. Ik ben het niet eens met hen die beweren, dat men de wet moest behandelen en liever flink afstemmen. Dat argument begrijp ik van de zijde van hen, die tot eene afstemming willen komen, maar niet van hen die voorstanders zijn van de Concessie. Neen, wanneer ik de verschijnselen waarneem, die zich sedert den 12 julij hebben voorgedaan en op de nu gedane motie let, dan zeg ik, dat het verstandiger is uit te stellen dan nu voort te gaan.

De heer *Hugenholtz*. De verklaring van den Minister van Finantien, die blijkt geeft van eene stoute wending, is eene nieuwe bijdrage tot de moeijelijke positie waarin men ter zake van de spoorwegen geraakt is, doordien de Regering van het begin af, niet een krachtig initiatief heeft genomen. Na de verklaring van den Minister verwacht ik dat de motie zal worden aangenomen, maar nu acht ik mij verpligt de volgende vragen aan de Regering te doen. Voor de Noorderlijn heeft de Regering aangevraagd van gemeentebesturen en provincien bijdragen, heeft zij datzelfde gedaan voor de Zuiderlijn; zoo neen is de Regering dan bereid om de besturen en gemeenten der noordelijke provincien van hunne verpligting tot het doen van bijdragen te ontslaan?

De heer *Minister van Binnenlandsche Zaken*. Ik zal mij onthouden van te spreken over het meerdere of mindere nut, hetwelk de behandeling of het uitstel van de wet betrekkelijk de Noorderlijn hebben kan, en mij alleen bepalen om, in antwoord op de laatstgedane vraag, te zeggen: er is geschreven aan de besturen van de Zuidelijke provincien doch het antwoord is nog niet ingekomen.

De heer *Meeussen*. Ik zal mij enkel bepalen tot het constateren, dat naar onze meening het, na de verklaring van den Minister van Finantien, moet geacht worden in het algemeen belang te zijn, om de discussien over de wet te verdagen. Wat het voorstel betreft van den heer Dirks, wij meenen dat het afzonderlijk in stemming moet worden gebragt.

De heer *Minister van Finantien*. Er heeft een in het oogloopend misverstand plaats. De heer Hugenholtz heeft gesproken van eene stoute wending. Ik geloof dat wanneer men te goeder trouw vergelijkt hetgeen ik straks zeide met dat wat ik den 12 julij heb gesproken, er van geene wending hoegenaamd sprake zijn kan. Maar ik wensch op te merken, dat indien er soms eenige wijziging ontstond in de meening van den een of anderen Minister, die wijziging haren grond kan hebben, in hetgeen wij dezen morgen hebben gehoord; en dat de Regering thans mag wenschen dat eene zaak van zoo groot belang niet worde gebragt in discussie onder indrukken als van welke deze zitting bewijs heeft gegeven. Ik wensch althans, dat, op welk tijdstip de discussie ook plaats hebbe, de toon der discussie een andere moge zijn, dan dien wij in den aanvang der zitting hebben hooren aanslaan.

De heer *van Hoëvell*. Ik zal niet spreken over de wending of de stoute wending van het Ministerie; maar ik verlang dat geen misverstand meer plaats grijpe. Ik had gedacht, toen ik stemde voor de dadelijke behandeling, dat ik stemde in den geest van het Ministerie. Ik wil nu weder stemmen naar den geest en het verlangen van het Ministerie; maar ik wil weten wat dat verlangen is, en nu verklaar ik dat ik het aldus opvatte: de Ministers zien gaarne het uitstel, zij beschouwen het niet nadeelig voor de zaak, integendeel dat het uitstel de zaak zal bevorderen. Op dien grond zal ik stemmen voor het voorstel, opdat het niet weer gebeure, dat ik mij, in mijn vurig verlangen om te stemmen in den zin van het Ministerie (Hilariteit) vergisse.

Nu ontstond eene discussie, waaraan deel namen de heeren van Hall, Dullert, Dirks, Godefroi en Thorbecke, over de vraag, of het voorstel van den heer Dirks niet afzonderlijk behoorde te worden behandeld.

De Kamer nam eene motie van orde aan, van den heer Thorbecke, om dat voorstel in behandeling te nemen, na afdoening van het voorstel der zes leden.

De heer *Minister van Finantien*. Ik moet nog een antwoord geven aan den heer van Hoëvell. Dat lid heeft thans, tot bepaling van zijne stem, zijn steun en toevlugt gezocht bij de Regering; het is een verschijnsel dat zeer zelden bij dien spreker wordt waargenomen. (Hilariteit.) Tot mijn leedwezen kan ik hem dien steun niet aanbieden, en moet hij op dit punt alleen blijven staan (Hilariteit). Het gevoelen van de Regering is dit. Trouwens het is reeds twee of drie malen door mij herhaald. De Regering heeft niet verlangd een uitstel van de zaak; zij verlangt het ook nu nog niet. Maar nu uit den boezem van de Kamer een voorstel is gedaan, en de Regering de discussien daarover heeft overwogen, verklaart de Regering dat zij niet met kracht aandringt op de behandeling der wet, en er in berusten zal, wanneer het voorstel der zes leden mogt worden aangenomen.

Niemand meer het woord vragende, wordt het voorstel van de heeren Strens c. s. in omvraag gebragt en *aangenomen* met 47 tegen 17 stemmen.

Voor de heeren van Voorthuysen, van Eck, Dullert, Strens, van Nispen, Mackay, Thorbecke, van der Linden, Meylink, Schimmelpenninck, van Foreest, de Brauw, Heemskerk, Hengst, Olivier, Wintershoven, Poortman, v. Deinse, Dommer, v. Hall, v. Hoëvell, Hoynck, van Twist, Godefroi, de Lom, Anemaet, Betz, Akerlaken, Jespers, v. Asch v. Wijk, Slicher, van Franck, van der Poel, Storm, Kien, v. Reede, Oomen, Begram, van Heukelom, Delprat, de Bieberstein, Meeussen, de Kempenaer, de Poorter, Beens, Bots en Sander.

Tegen de heeren Wijbenga, Gevers Deynoot, Wintgens, Idserda, Hugenholtz, van der Veen, Lijcklama, Westerhoff, van Amerongen, Reinders, Hoekwater, Dirks, ten Cate, Sloet, Zijlker, van Heiden Reinestein en de Voorzitter.

Daarna werd geopend de discussie over het

voorstel van den heer Dirks.

De heer *Thorbecke* zag geene noodzakelijkheid in de aanneming van het voorstel; bij de nieuwe Zitting zou zeer goed een eindverslag over de zuiderlijn kunnen worden uitgebragt. — De heer *Godefroi* betoogde, dat het voorstel ten onregte gewaagde van eene afwijking van het reglement van orde; maar dat dit reglement, waarvan het artikel 132 alleen gewaagde van werkzaamheden uit den boezem der Kamer zelve, niets te maken had met Regeringsvoorstellen, en dat indien de Regering begreep, dat ten aanzien der spoorwegwetten de weg moest worden ingeslagen, door den heer Dirks verlangd, zulks door de Regering in de nieuwe Zitting behoorde te worden medegedeeld. — De heer *van der Linden* verklaarde dat het hier gold eene grondwettige questie, die zoo maar niet bij eene motie van orde door de Kamer kon worden uitgemaakt.

De heer *Wijbenga* bestreed het voorstel, omdat, werd het aangenomen, de concessie voor de Noorderlijn onveranderd bij de Kamer zou terugkomen en hij juist verlangde, dat in die concessie verbeteringen werden aangebragt. Na eene korte verdediging van het voorstel door den heer *Dirks*, werd het in omvraag gebragt en met 51 tegen 10 stemmen *verworpen*.

Voor de heeren Strens, Dommer, van der Veen, Lijcklama, Dirks, Sloet, Zijlker, van Heiden Reinestein, Slicher en Sander.

Vaststelling der begrooting van uitgaven voor de gestichten Veenhuizen en Ommerschans.

Daarna zijn de beraadslagingen gevoerd over het wetsontwerp tot vaststelling der begrooting voor de gestichten te Ommerschans en Veenhuizen, voor het tweede halfjaar 1859. Bij de behandeling van het voorstel in het algemeen deelden de heeren Wintgens, Betz, Blaupot ten Cate en van Voorthuysen eenige beschouwingen aangaande deze aangelegenheid mede. De eerste was gestemd voor eene provisionele regeling, en vreesde dat door de aanneming van het ontwerp de toestand der maatschappij bestendig zou worden, terwijl eene bestendiging, zoo die noodig was op hechte grondslagen behoorde te geschieden. Niet in genomen met de inrigting, zou hij ten behoeve van de belanghebbenden de zaken anders wenschen gewijzigd te hebben; liever had hij een crediet aangevraagd gezien in plaats van die begrooting waaraan, gelijk hij meende, een plan omtrent de aanstaande regeling behoorde te zijn vooafgegaan. De tweede deed de vraag of de zaken der Maatschappij niet aan de Regering op den 1 augustus zouden overgaan, en of de begrooting niet in dien geest had behooren te zijn ingerigt. De derde verklaarde zich met het ontwerp te kunnen vereenigen, terwijl de laatste verzocht te mogen worden ingelicht omtrent de wijze, waarop de ten onzent nog in 1854 op nieuw bestendigde bepaling van art. 274 van het Code Pénal in Frankrijk wordt uitgelegd.

De *Minister van Binnenlandsche Zaken* deed in zijne verdediging uitkomen dat de regeling dezer aangelegenheid geheel voorloopig is, en dat de gestichten der Maatschappij op het bepaalde tijdstip onder de zorgen der Regering komende, en behoorende beheerd te worden, om die reden, ten einde de zaken niet te doen stilstaan, deze begrooting was ingediend, gevende hij voorts te kennen daarmede niet te bedoelen de zaak op de voorgestelde wijze voor het vervolg te bestendigen. De inlichtingen gevraagd door den laatsten spreker zeide hij voor het oogenblik niet te kunnen geven.

De algemeene beraaadslagingen afgeloopen zijnde, werden die over de artikelen aangevangen. De heer *Betz* stelde voor om de bezoldigingen, toelagen, en belooningen van ambtenaren en bedienden hetzij tijdelijk, of voor vast in de gestichten aangesteld, in plaats van voor *f* 20,500 voor *f* 18,250 uit te trekken, welk voorstel met 32 tegen 20 stemmen werd aangenomen.

De vergadering tot hiertoe met de behandeling genaderd zijnde, heeft besloten die op morgen voort te zetten.

Gedrukt en uitgegeven bij

G. en C. A. van Reyn,

te Rotterdam.